

Jaarverslag 2018

Stichting Pensioenfonds Alliance

Stichting Pensioenfonds Alliance

Correspondentieadres:

Stroombaan 14, 1181 VX Amstelveen
Postbus 134, 1180 AC Amstelveen

Telefoon : +31 13 462 3500

E-mail : pensioenfondsalliance@
achmea.nl

Website : www.alliancepensioenen.nl

Statutaire zetel : Amsterdam

Stichtingenregister : Amsterdam, dossier 41199.776

Inhoud

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS	4
PROFIEL.....	4
ORGANISATIE	4
KERNCIJFERS.....	9
VERSLAG VAN HET BESTUUR	11
HOOFDLIJNEN.....	11
GOED PENSIOENFONDSBESTUUR	16
FINANCIËN	26
HERSTELPLAN.....	27
BELEGGINGEN.....	28
PENSIOENREGELING	35
ACTUARIËLE PARAGRAAF	36
RISICOPARAGRAAF	36
AANDACHTSPUNTEN VOOR HET BESTUUR IN 2019	43
OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN.....	45
SAMENVATTING VERSLAG VISITATIECOMMISSIE	48
JAARREKENING.....	50
BALANS PER 31 DECEMBER.....	51
STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	50
KASSTROOMOVERZICHT.....	53
BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN	54
TOELICHTING OP DE JAARREKENING	55
CONTROLEVERKLARING.....	86
ACTUARIËLE VERKLARING.....	91

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Alliance, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht op 1 januari 1934 onder de naam "Pensioenfonds van de Maggi's Producten Maatschappij N.V.". Later is de naam gewijzigd in Stichting Pensioenfonds Alliance. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 4199.776. Het fonds is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie.

Het fonds heeft tot doel het uitvoering geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de aangesloten werkgevers. Hiertoe wordt voor 3 aangesloten werkgevers en ruim 5.400 deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een vermogen van ongeveer € 600 miljoen belegd.

Organisatie

Samenstelling van het bestuur per 31 december 2018

Naam	Geboortedatum	Functie	Vertegenwoordiging	Benoemd per	Einde termijn
G. Griffioen	13-08-1955	voorzitter	werkgevers	2014	2026
mw. C.H.M. Raats	23-01-1976	lid	werkgevers	2018	2030
M. Schreurs	07-03-1967	vice-voorzitter	werkgevers	2017	2029
F.F. Albrecht	12-04-1970	lid	werkgevers	2017	2029
H.J.A. van de Kamer	11-04-1955	lid	werknemers	2009	2019
mw. D. van der Ende	29-01-1985	lid	werknemers	2013	2021
M.G. Leenstra	06-09-1949	lid	pensioengerechtigden	2013	2019
mw. A. Van Geluk	05-06-1951	lid	pensioengerechtigden	2016	2021

Overige betrokken functionarissen:

Naam	Functie
F.A. Heijnis (Aon)	secretaris
W. Oosterbeek	compliance officer

Dagelijks Bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter en één bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Het dagelijks bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds. Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de heren G. Griffioen en M.G. Leenstra. De secretaris ondersteunt het dagelijks bestuur.

Beleggingsadviescommissie

Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie benoemd met als opdracht het monitoren van de fiduciair manager en de vermogensbeheerders en het uitvoeren van het beleggings- en risicobeleid ten opzichte van de strategische benchmark.

De beleggingsadviescommissie is samengesteld uit 3 leden van het bestuur en 1 extern lid met ondersteuning van de secretaris, een adviseur en een externe deskundige.

Samenstelling per 31 december 2018:

Naam	Functie in de beleggingsadviescommissie
M.G. Leenstra	voorzitter
F.F. Albrecht	lid
M. Schreurs	lid
P. Yot	extern lid
F.A. Heijnis	secretaris
H. Radder (Russell)	adviseur
H. van Erp (Kas Bank)	externe deskundige

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft tot taak het bestuur te adviseren op welke wijze de deelnemers op een begrijpelijke manier kunnen worden voorgelicht over alle aspecten van pensioen. De commissie is samengesteld uit 2 bestuursleden en de secretaris.

Samenstelling per 31 december 2018:

Naam	Functie in de communicatiecommissie
mw. D. van der Ende	voorzitter
H.J.A. van de Kamer	lid
F.A. Heijnis	secretaris

Commissie risicomanagement

De commissie risicomanagement heeft tot taak het bestuur te adviseren over het risicomanagement van het fonds. De commissie is samengesteld uit 2 bestuursleden en wordt voor bepaalde aspecten ondersteund door de compliance officer en een externe deskundige.

Samenstelling per 31 december 2018:

Naam	Functie in de commissie
mw. A. van Geluk	voorzitter
F.F. Albrecht	lid

Intern Toezicht

Het bestuur heeft ervoor gekozen het intern toezicht vorm te geven middels een (externe) visitatiecommissie. Het intern toezicht heeft tot taak:

- beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en – processen en checks en balances
- beoordelen van de wijze van aansturen van het fonds
- beoordelen lange termijn risico's.

De visitatiecommissie brengt eens per jaar rapport uit aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de werkgevers. In het voorjaar van 2019 is de visitatie uitgevoerd door Visitatie Commissie Holland (VCH). Een samenvatting van het rapport van de visitatiecommissie over het jaar 2018 is achter in dit verslag opgenomen.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan is als volgt samengesteld:

Naam	Vertegenwoordiging
H.M.J. Kempers (geboortedatum 18-4-1955)	Werkgevers
R.N. Langedijk (geboortedatum 5-11-1944)	Pensioengerechtigden
A.F.M.Sanders (geboortedatum 21-4-1954)	Werknemers

Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur. Tevens vormt het verantwoordingsorgaan een oordeel over het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes die voor de toekomst zijn gemaakt. Voorts heeft het verantwoordingsorgaan ook enkele adviesbevoegdheden.

Aangesloten werkgevers

Naam	Vestigingsplaats
Nestlé Nederland B.V.	Amstelveen
Galderma Benelux B.V.	Breda
Nespresso Nederland B.V.	Amstelveen

Uitvoeringsorganisaties

Het fonds heeft de actuariële en administratieve werkzaamheden alsmede het vermogensbeheer uitbesteed aan de volgende organisaties:

Achmea Pensioenservices	Deelnemersadministratie Uitkeringenadministratie	Tilburg *)
KAS BANK N.V.	Financiële en beleggings- administratie	Amsterdam
KAS BANK N.V.	Custodian, Risicomanager	Amsterdam
Zwitserleven	Herverzekeraar	Amstelveen
HarbourVest Partners	Vermogensbeheer (Private Equity)	Boston (USA)
NN Investment Partners	Vermogensbeheer (Aan- delen en vastrentende waarden)	's Gravenhage
CBRE Global Investors	Vermogensbeheer (Vast- goed)	Schiphol
PIMCO Global Advisors Li- mited	Vermogensbeheer (Vast- rentende waarden)	Dublin (Ierland)
Robusta Asset Manage- ment Ltd.	Vermogensbeheer (Private Equity)	Dublin (Ierland)
State Street Global Advi- sors	Vermogensbeheer (Aan- delen vastgoed)	Boston (USA)
Schroders Investment Ma- nagement Ltd.	Vermogensbeheer (Aandelen)	London (UK)
BlackRock	Vermogensbeheer (Aandelen)	San Francisco (USA)
MFS Investment Manage- ment	Vermogensbeheer (Aandelen)	Boston (USA)
Cardano	Matching portefeuille	Rotterdam
Russell Investments	Fiduciar manager	London (UK)

*) Tot en met 31 december 2018 werd de pensioenadministratie uitgevoerd door RiskCo

Actuaris, adviserend

Aon

Amsterdam

Actuaris, certificerend

Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Amsterdam

Accountant

Mazars Accountants N.V.

Rotterdam

Kerncijfers

	2018	2017	2016	2015	2014
<i>Actieve deelnemers</i>	1.170	1.142	1.138	1.081	1.030
<i>Gewezen deelnemers</i>	2.072	2.056	1.954	1.894	1.909
<i>Pensioengerechtigden</i>	2.223	2.244	2.240	2.246	2.246
	5.465	5.442	5.332	5.221	5.185
Reglementsvariabelen					
<i>Toeslagverlening (primo jaar):</i>					
- <i>Inactieven</i>	0,15%	0%	0%	0,24%	0,16%
- <i>Actieven *)</i>	0,22%	0%	0%	0,54%	0,72%
*) waarvan in 2014 0,51% eenmalig					
<i>Franchise:</i>					
- <i>Actieven geboren na 1949</i>	13.344	13.123	12.953	12.642	13.449
- <i>Actieven geboren voor 1950</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	23.031	22.868
(bedragen x EUR 1.000,-)					
Beleggingen					
<i>Samenstelling Portefeuille:</i>					
- <i>Aandelen</i>	209.496	232.555	236.388	219.023	216.646
- <i>Vastrentende waarden</i>	267.970	272.069	237.225	206.718	205.366
- <i>Vastgoedbeleggingen</i>	67.328	67.419	61.545	55.123	48.568
- <i>Hedge funds</i>	0	0	0	70.801	68.821
- <i>Rentederivaten</i>	49.629	46.864	55.676	48.519	55.060
- <i>Inflatiederivaten</i>	0	0	0	71	0
- <i>Valutaderivaten</i>	294	939	392	624	0
- <i>Derivaten credit</i>	5.849	6.711	22.383	30.276	29.799
Rendement in %					
<i>Beleggingen</i>	-2,1%	4,8%	6,9%	3,6%	11,5%
<i>Benchmark</i>	-1,6%	5,0%	8,0%	2,8%	11,2%

Premie en uitkeringen	2018	2017	2016	2015	2014
<i>Feitelijke premie 1)</i>	10.901	10.362	9.812	9.344	10.262
<i>Kostendeekkende premie</i>	14.071	14.416	12.537	10.467	9.270
<i>Gedempte kostendeekkende premie</i>	8.178	7.804	7.379	6.690	7.310
<i>Uitkeringen</i>	20.433	19.720	19.991	20.230	19.384
<i>Technische voorzieningen</i>	545.153	540.303	556.162	529.972	513.558
<i>Pensioenvermogen 2)</i>	587.375	612.035	597.033	569.761	563.551
<i>Solvabiliteit</i>					
<i>Eigen vermogen</i>	42.222	71.732	40.872	39.789	49.993
<i>Vereist eigen vermogen</i>	115.968	120.088	137.763	148.352	111.547
<i>Dekkingsgraad</i>	107,7%	113,3%	107,3%	107,5%	109,7%
<i>Beleidsdekkingsgraad</i>	112,3%	111,2%	101,6%	109,2%	114,2%
<i>Vereiste dekkingsgraad</i>	121,3%	122,2%	124,8%	128,0%	121,7%
<i>Reële dekkingsgraad 3)</i>	92,4%	91,3%	84,2%	89,9%	--

1) De feitelijke premie is vermeld inclusief de premie voor de VPL-regeling.

2) Het pensioenvermogen omvat het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen voor risico fonds

3) Onder de reële dekkingsgraad wordt verstaan de dekkingsgraad zoals bedoeld in artikel 133b van de Pensioenwet.

Verslag van het Bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance doet u hierbij verslag van de ontwikkelingen over het jaar 2018. Behalve de financiële resultaten vindt u tevens informatie over de maatschappelijke en economische ontwikkelingen die voor Alliance van belang zijn.

Hoofdlijnen

Missie

Stichting Pensioenfonds Alliance is opgericht om uitvoering te geven aan de door de aangesloten werkgevers t.w. Nestlé Nederland B.V., Nespresso Nederland B.V. en Galderma Benelux B.V. en sociale partners vastgestelde pensioenregeling.

Het pensioenfonds heeft als missie alle huidige en toekomstige deelnemers te voorzien van de pensioenuitkeringen zoals in de reglementen vastgesteld en die, waar mogelijk, te indexeren voor loonontwikkeling voor de actieven en prijsinflatie voor niet actieven en pensioenge-rechtigden.

Onze deelnemers staan centraal in ons denken en doen, hetgeen geborgd wordt door de paritaire samenstelling van ons bestuur.

Kernwaarden

De kernwaarden die het bestuur hanteert zijn als volgt:

- Betrouwbaarheid
- Continuïteit
- Openheid
- Integriteit

Visie

De ontwikkelingen ten aanzien van pensioenen volgen zich in snel tempo op.

Het pensioenfonds heeft als ambitie om, binnen de wettelijke kaders, met een effectieve, efficiënte en solide uitvoering en een afgewogen risicobeleid een goed pensioenresultaat te realiseren.

Strategie

Om haar missie, visie en kernwaarden te kunnen uitvoeren en hoge kwaliteit te leveren, volgt het fonds het door haar uitgezette beleid, hanteert de normen voor goed pensioenfondsbestuur en werkt goed samen met de werkgever en centrale ondernemingsraad, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie. Uitvoerende partijen op het gebied van vermogensbeheer en pensioenuitvoering worden zorgvuldig uitgekozen en regelmatig geëvalueerd.

Samenstelling van het bestuur

Mevrouw C.H.M. Raats is per 26 januari 2017 op voordracht van de werkgevers door het bestuur benoemd tot aspirant-lid van het bestuur. Na een gedegen inwerkperiode heeft DNB op 5 maart 2018 ingestemd met haar benoeming tot bestuurslid en is zij per die datum toegetreten tot het bestuur als opvolger van de heer W.C. Duivenvoorden.

Het bestuur bedankt de heer Duivenvoorden voor zijn jarenlange inzet voor het fonds als bestuurslid en voorzitter.

Deelnemers

Onderstaand een overzicht van het verloop van de deelnemersaantallen.

	<i>Deelnemers waarvoor premie wordt bijgedragen</i>	<i>Gewezen deelne- mers</i>	<i>Pensioengerech- tigden</i>	<i>Totaal Generaal</i>
<i>Stand 31-12-2017</i>	1.142	2.056	2.244	5.442
<i>Toetredingen</i>	247	0	0	247
<i>Uittredingen met:</i>				
<i>-premienvrije aanspraken</i>	-209	209	0	0
<i>-reserveoverdracht</i>	0	-12	0	-12
<i>Overlijden</i>	-4	-15	-135	-154
<i>Pensioneringen</i>	-6	-60	66	0
<i>Pensioneringen</i>				
<i>Nabestaanden</i>	0	0	70	70
<i>Beëindiging pensioen</i>	0	0	-5	-5
<i>Afkopen</i>	0	-86	-17	-103
<i>Overig 1)</i>	0	-20	0	-20
<i>Stand 31-12-2018</i>	1.170	2.072	2.223	5.465

1) Dit betreft deelnemers die opnieuw in dienst zijn getreden

Premiebeleid

Het premiebeleid is gebaseerd op het nieuwe Financieel Toetsingskader.

Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente van 3%. De gedempte kostendekkende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler.

Deze verhoging is in het vierde kwartaal van 2015 voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien.

Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen premiepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde premiepercentage in het voorgaande jaar.

Daarnaast betaalt de werkgever jaarlijks een vast bedrag voor de financiering van de VPL-aanspraken. De feitelijke premie mag alleen lager zijn dan de kostendekkende premie wanneer aan strikte voorwaarden is voldaan.

De kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie zijn als volgt:

	2018	2017
Kostendekkende premie	14.071	14.416
Feitelijke premie (incl. premie VPL-regeling)	10.901	10.362
Gedempte kostendekkende premie	8.178	7.804

De kostendekkende premie wordt bepaald aan de hand van de rentetermijnstructuur en bestaat uit de volgende componenten:

- de actuariële benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen en risicopremies
- een opslag voor uitvoeringskosten;
- een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen.

De specificatie van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2018	2017
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	10.386	11.025
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	0
Solvabiliteitsopslag	2.400	2.778
Kostenopslag	1.285	613
Totaal	14.071	14.416

De specificatie van de feitelijke premie is als volgt:

	2018	2017
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.227	3.335
Bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	3.068	2.934
Solvabiliteitsopslag	745	851
Kostenopslag	1.138	684
Subtotaal	8.178	7.804
Risico-opslag conform Abtn	2.261	2.274
Subtotaal	10.439	10.078
Werkgeversbijdrage VPL	462	284
Totaal	10.901	10.362

De specificatie van de gedempte premie is als volgt:

	2018	2017
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.227	3.406
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	3.068	2.934
Solvabiliteitsopslag	745	851
Kostenopslag	1.138	613
Totaal	8.178	7.804

De gedempte kostendeekkende premie is bepaald op basis van een disconteringsvoet van 3% en bestaat uit dezelfde componenten als de kostendeekkende premie. In afwijking daarvan kent de gedempte premie conform wettelijk voorschrift een opslag voor de voorwaardelijke toeslagverlening. De gedempte premie is lager dan de kostendeekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet. De feitelijke premie is de werkelijk van werkgevers en werknemers ontvangen premie.

Toeslagbeleid, actieve deelnemers

Het fonds heeft de ambitie om de opgebouwde rechten van actieve deelnemers jaarlijks te indexeren. Deze indexatie wordt gebaseerd op de verhoging van de schaalsalarissen in de door Nestlé Nederland B.V. afgesloten CAO1.

Alle toeslagen dienen te worden gefinancierd uit beleggingsrendement.

Het toeslagbeleid is gebaseerd op het nieuwe Financieel Toetsingskader waarbij de toeslagen afhankelijk zijn van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad per 31 december van het voorafgaande jaar. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2017 bedroeg 111,2%.

In de vergadering van 25 januari 2018 is besloten om per 1 januari 2018 een toeslag te verlenen op de opgebouwde aanspraken van de actieve deelnemers van 0,22% (dat is 11,1% van de loonontwikkeling van 2% in de Nestlé CAO1).

De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 van 111,2% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

In de vergadering van 24 januari 2019 is besloten om per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen op de opgebouwde aanspraken van de actieve deelnemers van 0,56% (dat is 22,3% van de loonontwikkeling van 2,5% in de Nestlé CAO1).

De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 van 112,3% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

Toeslagbeleid, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

Het fonds heeft de ambitie om de ingegane pensioenen en de rechten van slapers jaarlijks te verhogen met de prijsindexatie.

Deze indexatie wordt gebaseerd op het Consumenten Prijsindexcijfer (CPI-index) van de maand oktober ten opzichte van oktober van het voorgaande jaar.

Ook ten aanzien van het toeslagbeleid voor de inactieven heeft het bestuur besloten om vanaf 1 januari 2015 de regels van het nieuwe Financieel Toetsingskader toe te passen.

In de vergadering van 25 januari 2018 is besloten om per 1 januari 2018 een toeslag te verlenen op de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van 0,15% (dat is 11,1% van de van de CPI-index van 1,33%).

De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 van 111,2% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

In de vergadering van 24 januari 2019 is besloten om per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen op de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van 0,47% (dat is 22,3% van de van de CPI-index van 2,10%).

De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 van 112,3% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten.

Het bestuur van het fonds heeft toegezegd om elk jaar een specificatie te geven van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen. Eventuele inhaaltoeslagen worden per individuele deelnemer vastgesteld rekening houdend met de fiscale regels.

Voor de actieve deelnemers is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Toeslag per	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2009	3,53%	0,00%	3,53%
1 januari 2010	1,51%	1,51%	0,00%
1 januari 2011	1,25%	0,51%	0,74%
1 januari 2012	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2013	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2014 1)	2,00%	0,72%	1,28%
1 januari 2015	2,33%	0,54%	1,79%
1 januari 2016	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2017	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2018	2,00%	0,22%	1,78%
1 januari 2019	2,50%	0,56%	1,94%
<i>Totale achterstand</i>			<i>19.06%</i>

1) In de toeslag van 0,72% is een eenmalige indexatie begrepen van 0,51% gefinancierd uit extra premie

Voor de premievrije deelnemers en de pensioengerechtigden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Toekenning per	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2009	2,78%	0,00%	2,78%
1 januari 2010	0,71%	0,71%	0,00%
1 januari 2011	1,57%	0,64%	0,93%
1 januari 2012	2,61%	0,00%	2,61%
1 januari 2013	2,87%	0,00%	2,87%
1 januari 2014	1,56%	0,16%	1,40%
1 januari 2015	1,05%	0,24%	0,81%
1 januari 2016	0,66%	0,00%	0,66%
1 januari 2017	0,42%	0,00%	0,42%
1 januari 2018	1,33%	0,15%	1,18%
1 januari 2019	2,10%	0,47%	1,63%
<i>Totale achterstand</i>			<i>15.29%</i>

Beleggingsrendement prepensioenspaarkapitaal

Er bestaat een ambitie om de prepensioenspaarsaldi jaarlijks te verhogen met het beleggingsrendement. De daadwerkelijke toeslag is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Het beleggingsrendement is gelijk aan het U-rendement over het afgelopen jaar.

In de vergadering van 25 januari 2018 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2018 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 0,06%

(= U-rendement over 2017). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 was 111,2% en er was geen sprake van korten van pensioenen.

In de vergadering van 24 januari 2019 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2019 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 0,28% (= U-rendement over 2018). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 was 112,3% en er was geen sprake van korten van pensioenen.

Goed Pensioenfondsbestuur

Belangrijke thema's binnen de Pension Fund Governance principes zijn de richtlijnen van de Code Pensioenfondsen, deskundigheidsbevordering, communicatie met deelnemers en zelf-evaluatie van het bestuur.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor 'goed pensioenfondsbestuur'.

De Code Pensioenfondsen is van toepassing verklaard in de Pensioenwet.

De pensioenfondsen leven de Code Pensioenfondsen na volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Het bestuur onderschrijft de Code Pensioenfondsen en geeft nadere invulling aan de normen uit de Code Pensioenfondsen.

In 2018 zijn de normen van de Code Pensioenfondsen geactualiseerd.

In de nieuwe code is gekozen voor een thematische verdeling van de normen.

De acht thema's die worden benoemd zijn:

- Vertrouwen waarmaken
- Verantwoordelijkheid nemen
- Integer handelen
- Kwaliteit nastreven
- Zorgvuldig benoemen
- Gepast belonen
- Toezicht houden en inspraak waarborgen
- Transparantie bevorderen

Het bestuur houdt bij de vorming en uitvoering van het beleid zoveel mogelijk rekening met de normen uit deze code. Het fonds analyseert elk jaar in hoeverre het fonds voldoet aan de normen uit de code.

Het fonds heeft begin 2019 een analyse uitgevoerd op het naleven van de principes van de Code Pensioenfondsen 2018. Deze analyse is besproken in het bestuur.

Vastgesteld is dat het fonds nagenoeg volledig voldoet aan de normen in de Code.

Ten aanzien van enkele onderdelen uit de Code is vastgesteld dat nog niet volledig aan de normen van de code wordt voldaan. Dit betreft de volgende zaken:

- hoewel eerder is afgesproken dat spoedeisende situaties worden besproken in het dagelijks bestuur is er nog geen schriftelijke vastlegging van een dergelijke noodprocedure (norm 9).
- met betrekking tot de uitbesteding is nog niet het beleid vastgelegd ten aanzien van de zogenaamde 'onderuitbesteding' (norm 10).
- er is nog geen beleidsdocument met het beloningsbeleid van het fonds (norm 13).
- het verantwoordingsorgaan voldoet nog niet aan de normen ten aanzien van diversiteit omdat er geen vrouw en geen persoon van onder de 40 jaar deel van uitmaakt (norm 33).

Het bestuur zal er voor zorgdragen dat in de loop van 2019 alsnog aan de normen 9, 10 en 13 zal worden voldaan. Met betrekking tot de diversiteit van het verantwoordingsorgaan zal

het bestuur ervoor zorgdragen dat bij het vervullen van eventuele vacatures rekening wordt gehouden met de normen ten aanzien van de diversiteit.

Integraal risicomanagement

Ook in 2018 heeft het bestuur hier veel aandacht aan besteed met behulp van de commissie risicomanagement, de compliance officer en externe deskundige ondersteuning.

Alle niet-financiële risico's zijn geanalyseerd en daarbij is op basis van de van toepassing zijnde beheersmaatregelen en de risicohouding van het fonds vastgesteld wat de kans op het zich voordoen en de impact op het fonds zijn van de diverse risico's.

Door middel van beheersmaatregelen worden de zogenaamde bruto risico's teruggebracht tot voor het bestuur aanvaardbare netto risico's.

De financiële risico's, met name met betrekking tot het vermogensbeheer, worden tot dusver vooral gemonitord door de beleggingsadviescommissie met behulp van een externe risico-manager. In 2018 is verder gewerkt aan het integreren van de financiële en niet-financiële risico's in één risicoraamwerk. In de rapportage over het 4e kwartaal van 2018 zijn ook de belangrijkste financiële risico's opgenomen.

Effectiviteit communicatie

Het bestuur heeft in 2017 via een aselecte steekproef onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen. Dit was een zogenaamde nulmeting.

De algemene conclusie van het onderzoek was dat de deelnemers over het algemeen traditioneel zijn in hun gebruik van media en contact met het pensioenfonds.

Omdat geadresseerde post het bekendste, meest gebruikte en gewaardeerde medium is, kan en zal het fonds voorlopig niet overgaan naar volledig digitale communicatie.

Deelnemers zijn vooral geïnteresseerd in de nieuwsbrief van het fonds dus daar zal veel aandacht voor blijven. De communicatie vanuit het fonds wordt als goed beoordeeld en leidt niet tot gewenste actie op korte termijn.

In het risicobereidheidsonderzoek dat in het eerste kwartaal van 2019 is uitgevoerd zijn ook enkele vragen opgenomen over de communicatie vanuit het fonds. De uitkomsten hiervan zullen worden meegenomen in de toekomstige communicatie uitingen.

Verantwoord beleggen

Het bestuur heeft in september 2018 via een informatiesessie uitgebreid aandacht besteed aan het gewenste beleid omtrent verantwoord beleggen. Als voorbereiding daarop hebben alle leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan een uitgebreide vragenlijst ingevuld onder begeleiding van Russell, de fiduciair manager van het fonds.

Het beleid is nader uitgewerkt en vastgelegd in het Investment Plan 2019.

Het fonds houdt zich bij het beleggingsbeleid aan de van toepassing zijnde Nederlandse en Europese wet- en regelgeving. Ook worden de principes van de Verenigde Naties ten aanzien van verantwoord beleggen gevolgd. Later in dit verslag wordt hier verder op ingegaan.

Diversiteit

Het bestuur heeft het diversiteitsbeleid vastgelegd in een beleidsnota.

Het bestuur van Alliance vindt het belangrijk dat de fondsorganen zoveel mogelijk complementair zijn samengesteld en dat alle belanghebbenden van het fonds zich vertegenwoordigd weten. Waar dat kan streeft Alliance er naar dat het bestuur en het verantwoordingsorgaan een afspiegeling zijn van het actuele deelnemersbestand.

Diversiteit binnen de organen van Alliance wordt nadrukkelijk nagestreefd vanuit het besef dat het de horizon van het bestuur en het verantwoordingsorgaan verbreedt en daardoor een beter bestuur en een betere verantwoordingsfunctie met zich meebrengt.

Bij de samenstelling en de opvolging van het bestuur en het verantwoordingsorgaan wordt daarom naast de vereiste deskundigheid, competenties en professioneel gedrag, rekening gehouden met diversiteit zoals beschreven in de Code Pensioenfondsen.

Voor wat betreft de diversiteit voldoet de samenstelling van het bestuur aan de richtlijnen van de Code Pensioenfondsen omdat er zowel minimaal één vrouw als minimaal één persoon jonger dan 40 jaar deel uitmaken van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan voldoet nog niet aan deze richtlijnen aangezien het verantwoordingsorgaan uitsluitend bestaat uit mannen ouder dan 40 jaar. Met het verantwoordingsorgaan zijn afspraken gemaakt over het opvolgingsbeleid van dit orgaan om er voor te zorgen dat bij het opvullen van een vacature rekening wordt gehouden met het diversiteitsbeleid van het fonds.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO bestaat uit een vertegenwoordiging van de pensioengerechtigden, werknemers en werkgevers. Onderdeel van de jaarverslagcyclus is het afleggen van verantwoording door het bestuur aan het verantwoordingsorgaan. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over 2018 is opgenomen in dit jaarverslag.

Het VO heeft onder meer recht op:

- overleg met het bestuur;
- overleg met de externe accountant en externe actuaris;
- overleg met intern toezicht;
- informatie;

en heeft het recht om advies uit te brengen over:

- de vergoedingsregeling van bestuursleden;
- wijzigen van het beleid ten aanzien van VO;
- vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de interne klachten- en geschillenprocedure;
- het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm;
- samenvoegen van pensioenfondsen;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Het VO kan ook ongevraagd advies uitbrengen aan het bestuur.

In 2018 heeft een delegatie van het bestuur tweemaal regulier overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan. Besproken zijn onder meer de algemene ontwikkelingen bij het fonds, de resultaten van de haalbaarheidstoets, de voorgenomen waardeoverdracht van de prepensioen spaarsaldi naar de basisregeling, de vaststelling van de pensioenpremie 2019 en de strategie en toekomst van het fonds.

Ook is het verantwoordingsorgaan nauw betrokken geweest bij de inventarisatie van de meningen en de discussie over maatschappelijke verantwoord beleggen.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2018 positieve adviezen uitgebracht over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets, de omzetting van het prepensioenspaarkapitaal in aanspraken in de basisregeling, de invulling van de visitatie over 2018 en de premievaststelling voor 2019.

Deskundigheidsbevordering

Alle bestuursleden hebben minimaal de basiscursus voor pensioenen (SPO Governance Leergang niveau A) gevolgd. Voorts worden regelmatig trainingdagen georganiseerd voor leden van het bestuur en/of leden van de beleggingsadviescommissie.

Daarnaast zijn bestuursleden bezig met additionele trainingen op niveau B van de governance leergang van SPO.

Het bestuur heeft een geschiktheidsplan met daarbij als bijlage een opleidingsplan dat elk jaar wordt geactualiseerd. Ook leden van het verantwoordingsorgaan volgen de op hun vakgebied betrekking hebbende opleiding.

In het najaar van 2017 heeft het bestuur een zelfevaluatie van het functioneren van het bestuur uit laten voeren door een onafhankelijk extern bureau. De uitkomsten van deze zelfevaluatie zijn in januari 2018 in het bestuur besproken onder begeleiding van een onafhankelijke deskundige van het bureau dat de evaluatie heeft uitgevoerd.

In 2018 is de evaluatie van het functioneren van het bestuur en de bestuursleden uitgevoerd door het voeren van individuele gesprekken van alle bestuursleden met de voorzitter.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving in 2018.

In het boekjaar is een nieuw herstelplan vastgesteld omdat eind 2017 sprake was van een reservetekort. Het herstelplan wordt nader toegelicht in de paragraaf "Financiën".

Er is in 2018 uitvoering gegeven aan de toepassing van het Standaardmodel bij de Prepensioenspaarregeling. In december 2018 is toestemming van DNB verkregen voor de omzetting van het prepensioenspaarkapitaal naar de basisregeling. Deze omzetting staat gepland op 1 juli 2019.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden een verklaring ondertekend dat zij zich in het afgelopen jaar hebben gehouden aan de gedragscode.

Het fonds heeft een Gedragscode en er is een taakomschrijving voor de compliance officer. Beide documenten zijn gebaseerd op de standaard gedragscode van de Pensioenfederatie. De compliance officer heeft een rapportage opgesteld over de naleving van de gedragscode door de aan het fonds verbonden personen in 2018. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Compliance regelingen

Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling, een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling. In 2018 zijn er geen klachten ontvangen van belanghebbenden.

Ook zijn er geen meldingen gedaan op basis van de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling.

Toezichthouder

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. De Nederlandsche Bank (DNB) heeft geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder. In februari 2018 heeft een toezicht gesprek met DNB plaatsgevonden. Uit het gesprek is gebleken dat het bestuur op de goede weg is en er zijn geen aanpassing in beleid noodzakelijk.

Communicatiecommissie

De deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn in 2018 geïnformeerd over de indexatie, de financiële situatie van het fonds, de voortgang van het herstel ten opzichte van het herstelplan en de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder per 1 januari 2019.

Alle actieve deelnemers en pensioengerechtigden hebben in juni 2018 een pensioenoverzicht ontvangen. Het pensioenoverzicht is gebaseerd op het model voor het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) dat de Stichting voor de Arbeid in samenspraak met de pensioenfondsen heeft opgesteld. Met name aan de toelichting bij de UPO is veel aandacht besteed om deze leesbaarder en begrijpelijker te maken.

Deze UPO had alleen betrekking op de basisregeling. De categorie actieve deelnemers die voor de prepensioenspaarregeling als gewezen deelnemer worden beschouwd ontvangen voor de prepensioenspaarregeling een keer per drie jaar een aparte UPO.

In het najaar van 2018 is door het bestuur het Communicatieplan 2019-2020 vastgesteld. In dit plan is rekening gehouden met de eisen op basis van de Wet pensioencommunicatie waarbij de focus ligt op het versterken van pensioenbewustzijn, pensioenbekwaamheid en handelingsperspectief.

Om dit te ondersteunen gebruikt het fonds de 'Op Koers' module, waarin de deelnemers zelf hun toekomstige uitgaven kunnen vergelijken met hun pensioeninkomsten.

Daarnaast is Pensioen 1-2-3 online beschikbaar.

Speerpunt voor de communicatiecommissie is het actueel houden van de website voor het fonds geweest. De website verschaft geïnteresseerden informatie over het fonds, de financiële situatie van het fonds en de pensioenregeling.

Maandelijks wordt op de website gepubliceerd over de ontwikkeling van de financiële positie en de dekkingsgraad van het fonds.

Commissie Risicomanagement

De commissie adviseert het bestuur over het beleid op het gebied van Integraal Risico Management (IRM).

Het pensioenfonds wordt op meerdere dimensies geconfronteerd met risico's. Risico's zijn van invloed op het realiseren van de missie, visie en doelstellingen en spelen daarmee een belangrijke rol in het besturen van het pensioenfonds.

In het IRM proces maakt het fonds onderscheid naar de verschillende processtappen alsmede onderscheid naar de verdeling tussen bestuur, interne audit, IRM commissie en uitvoering.

Deze stappen en dit onderscheid wordt als volgt grafisch weergegeven:

Naast de financiële risico's, welke in eerste instantie bewaakt en beheerst worden door de beleggingsadviescommissie, dienen ook de niet-financiële risico's te worden bewaakt en beheerst.

Voor de niet financiële risico-indeling wordt uitgegaan van de indeling zoals genoemd door DNB "Firm/Focus":

- Integriteitsrisico
- Omgevingsrisico
- Operationeel risico
- Uitbestedingsrisico
- IT-risico
- Juridisch risico

De commissie heeft als eerste onderdeel van de niet-financiële risico's het integriteitsrisico uitgewerkt en afgerond. De rapportage hiervan is door DNB positief beoordeeld.

Daarna zijn de andere niet-financiële risico's geïnventariseerd en wordt elk kwartaal een rapportage met een update van het risicomanagement besproken.

In 2018 is verder gewerkt aan een volledig integraal risico management (incl. de financiële risico's). Voorts heeft de commissie in 2018 ook de gevolgen van de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geïnventariseerd en voorstellen aan het bestuur gedaan voor de te implementeren maatregelen. In het najaar heeft de commissie zich onder meer beziggehouden met de voorbereiding van de gevolgen voor het fonds van IORP II. Verderop in dit verslag wordt daar nader op ingegaan.

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie (BAC) heeft vier keer regulier vergaderd in 2018. Daarnaast is de BAC frequent bijeen geweest voor het selectieproces van een nieuwe Fiduciair Manager.

Onderwerpen die zijn besproken waren onder meer de volgende:

- de monitoring van de beleggingen via diverse rapportages en via presentaties van de diverse vermogensbeheerders;

- beoordeling van de risicorapportages van de risicomanager;
- actualiseren van het Investment Plan ;
- voorbereiden van het ESG beleid voor het strategisch beleid;
- de gevolgen van de aankondiging van de Nestlé Groep dat de activiteiten van Nestlé Capital Advisers (NCA) in het voorjaar van 2018 zullen stoppen;
- het offertetraject om een nieuwe fiduciair manager te vinden ter vervanging van NCA; Sprenkels & Verschuren werd benoemd als consultant ter begeleiding van het selectietraject voor een nieuwe fiduciair manager. Hierop wordt verder in dit bestuursverslag nader ingegaan;
- de implementatie van het mandaat met de nieuwe fiduciair manager Russell IM;
- de rente- en valutaontwikkelingen en het beleid ten aanzien van het niveau van afdekking van deze risico's;
- de invoering van een beleid van dynamische renteafdekking in het kader van een verdere 'derisking' van de beleggingsportefeuille. De renteafdekking zal daarbij, uitgaande van een stijgende dekkinggraad, stapsgewijs worden verhoogd van 45% tot 75% van de pensioenverplichtingen.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2018 twaalf keer vergaderd. Voorts is er een trainingsdag gehouden en zijn er themasessies geweest over de toekomst en strategie van het fonds en over maatschappelijk verantwoord beleggen. Het relatief grote aantal vergaderingen is met name een gevolg van een aantal extra vergaderingen in verband met het traject inzake de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder.

Naast de reguliere onderwerpen stonden de volgende onderwerpen op de agenda van de bestuursvergaderingen:

- de deskundigheid en de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
- diverse beleggingsonderwerpen waarbij besluiten werden genomen op basis van een door de beleggingsadviescommissie uitgebracht advies.
- vaststelling van diverse geactualiseerde formele documenten zoals de pensioenreglementen, de reglementen van de diverse commissies en de Abtn.
- het herstelplan 2018 en de monitoring van de financiële positie.
- de toeslagverlening per 1 januari 2018.
- de vaststelling van de pensioenpremie in 2019.
- de vaststelling van het Investment Plan 2019.
- de diverse risicorapportages van de KasBank.
- het risicomanagement voor de financiële en niet-financiële risico's.
- aanpassing van de statuten van het fonds in verband met de nieuwe privacy wetgeving die per 25 mei 2018 van kracht is geworden met de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en in verband met het van kracht worden van de IORP II wetgeving per 13 januari 2019.
- aanpassing van de pensioenreglementen onder meer in verband met de verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar per 1 januari 2018 (waarbij de premie in 2018 gelijk bleef aan die van 2017).
- vaststelling van de jaarplannen 2019-2020 van de diverse commissies.
- de update van de diverse grondslagen voor de bepaling van de voorziening pensi-

oeverplichtingen, waaronder de overgang naar de nieuwe sterftegrondslagen op basis van de nieuwe Prognosetafel AG 2018.

- de haalbaarheidstoets en de afstemming met sociale partners over pensioenzaken.
- de update van het strategisch meerjarenplan van het pensioenfonds.
- de voorbereiding op IORP II onder meer door het benoemen van waarnemend sleutelfunctionarissen voor respectievelijk risicobeheer, interne audit en actuariel.
- de benoeming van Russell Investments als nieuwe fiduciair manager.
- de voorgenomen omzetting van het prepensioen in aanspraken in de basisregeling.
- de overgang van de pensioenadministratie van RiskCo Administrations naar Achmea Pensioenservices per 1 januari 2019.

Een aantal onderwerpen wordt elders in dit jaarverslag besproken.

Op de laatste zes onderwerpen wordt hierna verder ingegaan.

Haalbaarheidstoets

De wettelijke verplichte haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet van het fonds, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Na de aanvangshaalbaarheidstoets in 2015 werd in het verslagjaar voor de derde keer een reguliere haalbaarheidstoets uitgevoerd.

De resultaten kwamen iets hoger uit dan de resultaten van de haalbaarheidstoets 2017.

Het verwachte pensioenresultaat is gestegen van 96,9% naar 97,5%.

De resultaten van de slechtweersscenario's zijn gestegen van 63,7% naar 65,4%.

Op de slechtweer scenario's hebben de slechtere economische veronderstellingen een relatief grotere impact. De afwijking tussen de 97,5% (mediaan) en 65,4% slechtweer scenario is meer dan 30%, waardoor de afgesproken norm van 30% niet gehaald wordt.

Dat betekende dat het fonds hierover, net als in voorgaande jaren, in overleg diende te treden met sociale partners, dat zijn de Centrale Ondernemingsraad (COR) en de werkgever. Dat is wettelijk bepaald maar dat paste ook goed binnen de afspraak die al was gemaakt om met sociale partners op regelmatige basis over de pensioenontwikkelingen te spreken.

Het overleg zal in principe tweemaal per jaar plaatsvinden.

Nadat sociale partners schriftelijk op de hoogte waren gebracht over de resultaten van de haalbaarheidstoets, heeft het reguliere overleg plaatsgevonden in september 2018.

In dit reguliere overleg is onder meer gesproken over het jaarverslag 2017, de ontwikkeling van de financiële positie en de premie voor 2019. Voorts hebben sociale partners bevestigd dat zij kunnen instemmen met het feit dat de afgesproken norm van 30% afwijking in het slecht weer scenario werd overschreden. Voorts hebben sociale partners aangegeven dat zij akkoord gaan om de 30%-norm aan te passen in 35%.

Update strategisch meerjarenplan

In 2017 heeft DNB de middelgrote pensioenfonds, waaronder Alliance, gevraagd om uiterlijk op 1 oktober 2017 een samenvatting van de strategiedocumentatie in te dienen. Het gaat daarbij onder meer om de missie, visie en strategie, de kansen en bedreigingen, een sterkte- en zwakteanalyse (SWOT) en de verwachte ontwikkelingen met betrekking tot het pensioenfonds de komende jaren. Het gaat DNB erom dat pensioenfonds weloverwogen nadenken over risico's en over kansen zodat zij goed zijn voorbereid op de toekomst.

In augustus 2017 heeft het bestuur de strategie en toekomst van het fonds besproken.

Dit heeft geresulteerd in het opstellen van een strategisch meerjarenplan. Een samenvatting daarvan is eind september toegezonden aan DNB.

In september 2018 heeft het bestuur een nieuwe strategiesessie gehouden waarin de hoofdlijnen van het strategische meerjarenplan zijn doorgenomen en waarbij het plan waar nodig is geactualiseerd. Uit de update van de analyse en aan de hand van de drie kernvragen heeft het bestuur geconcludeerd dat het fonds nog steeds in goede conditie is en het verantwoord is om door te gaan.

De SWOT-analyse laat de kansen en bedreigingen van het fonds zien. Kansen en bedreigingen kunnen leiden tot heroverweging, maar voor de strategie voor de komende jaren hanteert het pensioenfonds 'going concern' als uitgangspunt.

Benoeming Russell als nieuwe fiduciair manager

In 2017 is door de Nestlé Groep besloten om de activiteiten van Nestlé Capital Advisers (NCA) in de loop van 2018 te beëindigen. NCA was sinds 2010 de adviseur van Alliance op het gebied van het vermogensbeheer. Het bestuur heeft daarom eind 2017 besloten om een selectietraject te starten voor een nieuwe fiduciair beheerder voor het fonds.

Sprenkels & Verschuren werd aangesteld als consultant voor de begeleiding van dit traject. Het selectietraject, dat eind 2017 en begin 2018 is uitgevoerd, werd begeleid door een werkgroep vanuit de BAC.

Door de werkgroep van beleggingsadviescommissie werd Russell Investments als de beste partij ervaren om aan de eisen van Alliance te voldoen. Het betreft een solide organisatie met een zeer gestructureerde werkwijze van selectie, monitoring en riskmanagement. Ook een transitieproces wordt professioneel ingezet. De fee is gebenchmarkt met de andere aanbidders en wordt als competitief ervaren.

In de bestuursvergadering van 6 maart 2018 heeft het bestuur op advies van de BAC besloten om Russell Investments per 1 mei 2018 aan te stellen als fiduciair manager.

Voorgenomen omzetting prepensioenen

Al in 2017 zijn door het bestuur diverse memo's besproken in verband met de voorgenomen omzetting van de prepensioenspaarregeling naar aanspraken in de basisregeling.

Door de nieuwe wetgeving zijn additionele maatregelen noodzakelijk. Dit betreft onder meer de mogelijkheid van doorbeleggen. Tevens is de communicatie hierover op aanbeveling van de AFM verder verbeterd.

De overdracht van de prepensioenspaarregeling naar de basisregeling zou moeten plaatsvinden via een zogenaamde interne collectieve waardeoverdracht op grond van artikel 83 van de Pensioenwet. De individuele deelnemers kunnen bezwaar maken tegen deze omzetting. Er is over dit voornemen in 2017 en in het voorjaar van 2018 diverse keren overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan en met sociale partners. In de loop van 2018 heeft dit tot definitieve besluitvorming geleid. Sociale partners hebben ingestemd met dit voornemen en het verantwoordingsorgaan heeft hierover een positief advies uitgebracht.

Op 23 mei 2018 is aan DNB toestemming gevraagd voor deze collectieve waardeoverdracht. In de tweede helft van het jaar is er regelmatig contact geweest met DNB over dit voornemen en zijn diverse vragen van DNB over de voorgenomen overdracht beantwoord.

Op basis hiervan heeft er een aanpassing plaatsgevonden in de voorwaarden waaronder de collectieve waardeoverdracht zal plaatsvinden. DNB heeft niet ingestemd met het uitgangspunt dat op het omzettingstarief een opslag zou worden toegepast van 0,35% als compensatie voor de kosten die het fonds zou moeten maken bij het handhaven van de prepensioenregeling en eventuele onderbrenging van de regeling bij een externe partij.

Hoewel alle betrokken partijen deze opslag uit het oogpunt van evenwichtige belangenafweging redelijk vonden, kon DNB hier niet mee instemmen omdat dit buiten het toetsingskader van DNB valt.

Naar aanleiding daarvan is door het bestuur voorgesteld om deze opslag te laten vervallen en het verantwoordingsorgaan en sociale partners hebben hiermee ingestemd.

DNB heeft op 24 december 2018 toestemming verleend voor de interne collectieve waardeoverdracht. De omzetting van het prepensioenspaarkapitaal in aanspraken in de basisregeling zal naar verwachting per 1 juli 2019 plaatsvinden.

Overgang pensioenadministratie naar Achmea Pensioenservices

Per 1 december 2017 heeft RiskCo de pensioenadministratie overgenomen van Aon Hewitt. Het bestuur heeft diverse keren met RiskCo gesproken over de gevolgen van deze overname voor het pensioenfonds. Daarbij zijn de nodige garanties gevraagd en ontvangen met betrekking tot de continuïteit van de uitvoering van de pensioenadministratie.

Het is periodiek nodig een uitbestedingspartij als een Pensioenuitvoeringsorganisatie aan een review te onderwerpen. Dit ook mede in het kader van verdere digitalisering en communicatie richting deelnemers. Het bestuur heeft in januari 2018 besloten om een offertetraject te starten voor de uitvoering van de pensioenadministratie.

Het bestuur acht het een goede zaak dat de uitbestedingspartners regelmatig worden geëvalueerd zodat kan worden vastgesteld of het fonds gebruik maakt van de beste en meeste geschikte uitvoerders voor het fonds.

Het bestuur heeft het bureau Mastermind uitgekozen om het fonds te begeleiden bij het selectietraject voor de te kiezen pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO).

Mastermind heeft veel ervaring bij dergelijke selectietrajecten van pensioenfonds en ook bij de transitietrajecten bij de overgang van de ene naar de andere pensioenuitvoerder.

Vanuit het bestuur is een werkgroep gevormd van drie bestuursleden die dit selectietraject hebben uitgevoerd in samenwerking met Mastermind.

Na een uitgebreid en zorgvuldig proces heeft het bestuur op 12 juli 2018 op advies van de werkgroep besloten om de pensioenadministratie per 1 januari 2019 onder te brengen bij Achmea Pensioenservices (APS) in Tilburg.

Daarbij werd het vooral van belang geacht dat de governance en het risk management van het pensioenfonds bij een overgang naar APS verder zullen verbeteren en dat het fonds bij APS een betere website en pensioenplanner zal krijgen. In verband daarmee is ook de overeenkomst met Bridgevest (website) opgezegd.

Het bestuur besloot in dezelfde vergadering om Mastermind ook te benoemen als consultant die de transitie van RiskCo naar APS zal begeleiden. De werkgroep vanuit het bestuur is ook bij het transitieproces nauw betrokken geweest en heeft zich waar nodig juridisch laten adviseren.

In het tweede halfjaar 2018 heeft Mastermind een transitieplan in nauwe samenwerking met de werkgroep uitgerold. Beheersing van het transitierisico was een belangrijk speerpunt. Alle inspanningen hebben geleid tot een transitie per 1 januari 2019 naar APS.

Financiën

De financiële positie en de ontwikkeling daarvan kan als volgt worden toegelicht.

(bedragen x EUR 1.000,-)

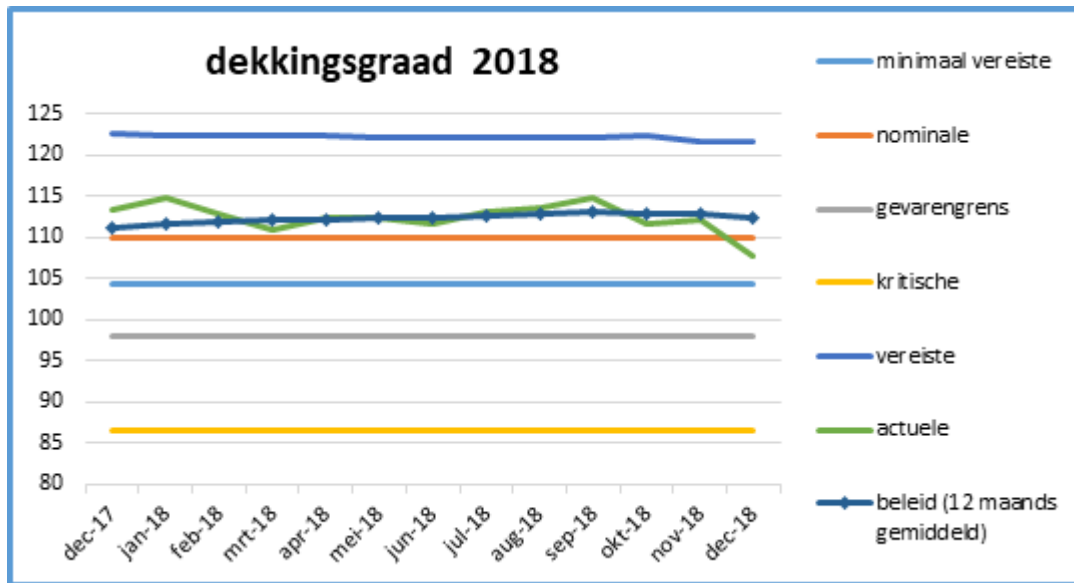
	Pensioen- Vermogen	Technische Voorzienin- gen	% Dekkings- Graad
Stand per 31 december 2017	612.035	540.303	113,3%
Renteontwikkeling	0	21.033	-4,3%
Beleggingsresultaten	-14.090	0	-2,5%
Premiebijdragen	10.439	11.377	-0,3%
Uitkeringen	-20.433	-20.500	0,2%
Actuariële grondslagen	0	-5.481	1,1%
Waardeoverdrachten	596	560	0,0%
Overige	-1.172	-2.139	0,2%
Stand per 31 december 2018	587.375	545.153	107,7%

Ten opzichte van het voorgaande boekjaar kan het verloop van de dekkingsgraad als volgt worden geïllustreerd.

	2018	2017
Stand per 31 december vorig boekjaar	113,3%	107,3%
Renteontwikkeling	-4,3%	1,2%
Beleggingsresultaten	-2,5%	4,6%
Premiebijdragen	-0,3%	-0,5%
Uitkeringen	0,2%	0,5%
Actuariële grondslagen	1,1%	0,1%
Waardeoverdrachten	0,0%	0,0%
Overige	0,2%	0,3%
Stand per 31 december boekjaar	107,7%	113,3%

Dekkingsgraad

Onderstaande grafiek illustreert het verloop van de dekkingsgraad in 2018.

Herstelplan

De actuele dekkingsgraad eind 2017 was 113,3%. Omdat de beleidsdekkingsgraad (het 12-maands gemiddelde) eind 2017 met 111,2% lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 122,7%, heeft het fonds in maart 2018 een nieuw herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Het herstelplan is op 18 mei 2018 goedgekeurd door DNB. Het herstelplan toont aan dat het fonds over voldoende herstelkracht beschikt.

Indien de verwachtingen van het herstelplan uitkomen dan zal het fonds aan het einde van het jaar 2020 een beleidsdekkingsgraad hebben van 124,4% en daarmee voldoen aan de vereiste dekkingsgraad. Het bestuur blijft de ontwikkelingen ten aanzien van het herstelplan nauwgezet volgen. Zolang er sprake is van een reservetekort zal het fonds elk jaar een geactualiseerd 10-jaars herstelplan moeten opstellen. In het herstelplan wordt uitgegaan van een consistent premiebeleid, conform de huidige overeenkomsten met de werkgevers.

Zolang er sprake is van een reservetekort zal het fonds elk jaar een geactualiseerd 10-jaars herstelplan moeten opstellen.

In 2018 heeft de actuele dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Verwacht 2018	Werkelijk 2018
Stand 1 januari 2018	113,3	113,3
Effecten op de dekkingsgraad:		
• Premie	-0,4%	-0,3%
• Rendement	5,3%	-2,5%
• Uitkeringen	0,5%	0,2%
• Indexering	-0,2%	-0,2%
• Rente	0,0%	-4,3%
• Actuariële grondslagen	0,0%	1,1%
• Overige effecten	0,1%	0,4%
Dekkingsgraad ultimo 2018	118,6%	107,7%
Vereiste dekkingsgraad ultimo 2018	122,2%	121,3%

Beleggingen

Strategische beleggingsmix

In 2016 is de laatste ALM-studie gehouden. De strategische beleggingsmix werd toen bepaald en is nog een keer aangepast in 2017. De aanpassing betrof de vervanging van 5% 'alternative fixed income' door 2,5% investment grade credits en 2,5% high yield obligaties. In 2018 is de strategische beleggingsmix niet gewijzigd. Wel is de renteafdekking verder verhoogd naar 65% gedurende 2018, dit alles volgens het dynamisch beleid.

Toeslagverlening

Het fonds heeft voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een indexatieambitie van het Consumenten Prijsindexcijfer van oktober in vergelijking met oktober van het voorgaande jaar. Voor de actieve deelnemers geldt een indexatieambitie van de algemene loonontwikkeling binnen de CAO1 van Nestlé.

De economische ontwikkeling

Een wereldwijd herstel van de economische groei houdt aan is de voorspelling begin 2018. Er is een gunstig economisch klimaat, zowel handel als productie zijn robuust. Dit alles stuwt het vertrouwen bij consumenten en producenten. De verwachting is dat de trend zich in 2018 doorzet. Het IMF gaat begin 2018 nog uit van een sterke groei. De Amerikaanse economie is nog altijd een van de grootste economieën ter wereld en erg bepalend voor de rest van de wereld. De Amerikaanse economie was eind 2017 in afwachting van maatregelen van president Trump. De extra belastingverlagingen die zijn ingezet vormen een stimulans voor een verdere groei in Amerika. Daarentegen stond de Chinese economie in 2018 onder druk. In China is het beteugelen van de kredietgroei belangrijk om de Chinese staatsschuld in de hand te houden om zodoende een harde landing van de economie te voorkomen. De geopolitieke spanningen vormden ook in 2018 een bedreiging voor de groei. Er waren spanningen tussen de VS en Noord-Korea, de handelsoorlog tussen de VS en China, de Italiaanse begroting, de perikelen rond de Brexit. Maar ook niet uit het oog mag worden verloren het 'gele hesjes protest' in Frankrijk. President Macron van Frankrijk heeft het doel een economisch hervormingsprogramma uit te voeren om het concurrentievermogen van Frankrijk in de wereldeconomie te verbeteren. De demonstranten vinden dat kosten van het klimaat (belasting op fossiele brandstoffen) worden neergelegd bij de werkende klasse.

De ECB heeft een historisch besluit genomen door per januari 2019 te stoppen met het opkopen van obligaties. De reden voor het opkoopprogramma was gelegen aan het feit de economie in de Eurozone te stimuleren, dit als reactie op de gevolgen van de financiële crisis van 2008. Ook de rente werd flink verlaagd. Het opkopen is gestopt maar het afbouwen van de balans bij de ECB is nog niet aan de orde, terwijl de Amerikaanse FED al is begonnen met afbouwen van de hoeveelheid obligaties op de balans. De inflatiedoelstelling op termijn van de ECB van bijna 2% is nog steeds niet geheel gerealiseerd en Draghi zet daarom nog steeds stimuleringsmiddelen in. De rentetarieven blijven naar verwachting in 2019 nog steeds op het zeer lage niveau hangen en pas in 2020 zou een eerste rentestap kunnen plaatsvinden.

Financiële markten

De aandelenmarkten lieten in de eerste drie kwartalen van 2018 een stabiel beeld zien. In het laatste kwartaal ontstond een grote beweeglijkheid en daalden de aandelenprijzen drastisch. Tegelijk lieten de rentetarieven een sterke daling zien. Een afkoeling van de wereld-economie startte eind 2018. Een recessie scenario werd nog niet als waarschijnlijk beschouwd. Echter kan de groei in Europa worden gematigd door verschillende oorzaken, zoals de Brexit of andere Europese problematieken zoals het Italiaanse begrotingstekort, de hervorming in Frankrijk.

Pensioenen in Nederland

De dekkingsgraden van de pensioenfondsen stonden onder druk in 2018 vanwege de negatieve rendementen op zakelijke waarden (aandelen) en de sterk gedaalde rente. Een aanpassing van de sterftetafels in september veroorzaakte nog een positief effect op de dekkingsgraden van gemiddeld 1%.

Zorgelijk blijft het huidige niveau van dekkingsgraden, omdat een behoorlijk aantal fondsen (opnieuw) in dekkingstekort is terecht gekomen. Voorspellingen in herstelplannen blijven achter bij de realiteit en herstelplannen in 2019 zullen opnieuw moeten worden bijgesteld. Dat betekent dat het toekennen van toeslagen onder druk blijft staan en dat achterstanden op indexatie blijven toenemen (koopkrachtverlies). Ook kortingen bij een aantal fondsen is niet uitgesloten als de markten zich niet herstellen en de rente op het lage niveau blijft. Alliance heeft ondanks de tegenwind in 2018 de beleidsdekkingsgraad nog iets kunnen verbeteren. Hiermee was het wederom mogelijk een beperkte toeslag te kunnen verlenen per 1 januari 2019. Echter zal ook Alliance alert moeten blijven op de ontwikkelingen op de financiële markten. Het bestuur ziet op dit moment geen aanleiding om het huidige beleggingsbeleid te wijzigen. Alliance voert eens in de drie jaar een ALM-studie uit en een nieuwe studie staat gepland voor 2019. Aan deze studie zal voorafgaand een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers worden gehouden.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

In 2018 heeft Alliance haar beleid op het gebied van ESG (milieu, maatschappij en governance) geactualiseerd. Een onderzoek werd uitgevoerd onder de bestuursleden, de beleggingsadviescommissie en het verantwoordingsorgaan. Er werd een ESG-kennissessie georganiseerd, waarin de resultaten van de enquête werden besproken. Op basis van deze discussies is het ESG-beleid - zoals beschreven in dit hoofdstuk - ontworpen. Het bestuur vindt het belangrijk dat het ESG-beleid breed gedragen wordt door de (werknemers, slapers en gepensioneerden) deelnemers van het pensioenfonds. Daarom is Alliance voornemens de deelnemers aan de pensioenregeling te raadplegen over haar ESG-beleid, als onderdeel van het risicobereidheidsonderzoek die gepland is voor de eerste helft van 2019.

Na deze raadpleging kan het ESG-beleid dat in dit hoofdstuk wordt beschreven verder worden verfijnd of gewijzigd.

ESG – strategie

Onderdeel van het ESG-beleid is de ESG-strategie die bestaat uit het ESG Investment Belief, ESG Mission Statement, ESG Objectives, zoals hieronder uiteengezet.

ESG Investment Belief: Alliance gelooft dat het inbedden van ESG-overwegingen in het beleggingsbeleid belangrijk is vanuit een financieel, sociaal, reputatie en risicomanagementperspectief en dat deze overwegingen ingebed kunnen worden zonder het verwachte rendement op de langere termijn te beïnvloeden.

Mission Statement: de doelstellingen van de ESG-strategie van Alliance zijn om te voldoen aan alle toepasselijke (nationale en internationale) wet- en regelgeving met betrekking tot ESG en om - voor zover praktisch mogelijk – aan de verwachtingen van haar deelnemers en de bredere samenleving in dit opzicht te voldoen. Alliance streeft ernaar ESG-overwegingen in alle activaklassen in de portefeuille in de loop van de tijd op een gecontroleerde en voorzichtige manier in te bedden, zonder het verwachte rendement en risicoprofiel van de totale portefeuille te beïnvloeden en tegelijkertijd het (eenmalige en doorlopende) kostenniveau onder controle te houden.

Governance: het bestuur is uiteindelijk verantwoordelijk voor het algemene ESG-beleid. De beleggingsadviescommissie adviseert het bestuur bij het ontwerp, de implementatie en het toezicht op het ESG-beleid. Het bestuur rapporteert aan het verantwoordingsorgaan over het ESG-beleid en de manier waarop het is geïmplementeerd.

ESG – implementatie

De ESG-doelstellingen worden expliciet in aanmerking genomen bij de keuze van een activaklasse (ondersteund door ALM-analyse) en bij de bepaling van de actieve of passieve implementatie van een activaklasse. ESG-implementatie vindt plaats door de selectie en monitoring van fondsen die voldoen aan de ESG-principes hieronder. Ingeval een fonds in de portefeuille niet (meer) voldoet aan deze principes, zal het bestuur ernaar streven het fonds te vervangen door een geschikt alternatief, zodra redelijk praktisch, rekening houdend met de impact op het rendement, het risico en de impact op het fonds.

Uitsluitingen: Alliance belegt niet (direct of indirect) in bedrijven, entiteiten of landen die niet zijn toegestaan door toepasselijke wet- en regelgeving. Dit betekent dat bedrijven die betrokken zijn bij de productie van clustermunitie zijn uitgesloten. Ook zijn investeringen in organisaties, entiteiten of landen die onder de toepasselijke sanctieregelgeving vallen uitgesloten.

Screening: Alliance streeft ernaar te beleggen in beleggingsfondsen die geen of slechts een beperkte blootstelling hebben aan 'controversiële' bedrijven, met de controverse op basis van schendingen van de Global Compact-principes van de VN, die 17 beginselen omvatten met betrekking tot mensenrechten, arbeid, milieu en anti -corruptie.

Integratie: in het geval van actief beheerde beleggingsfondsen, streeft Alliance ernaar om te beleggen in fondsen die worden beheerd door managers die ESG-factoren aantoonbaar integreren in hun beleggingsproces, en tegelijkertijd erkennen dat deze factoren één van de factoren zijn in het selectieproces. Vooral een focus op Governance (inclusief het gedrag van het topmanagement) is belangrijk, omdat dit een aanzienlijke impact kan hebben op het risicoprofiel en de waardering van een belegging.

Positieve selectie: Alliance heeft de ambitie om een positieve bijdrage te leveren aan een betere wereld, in het bijzonder met betrekking tot klimaatactie, schone energie en duurzame consumptie. Dit valt samen met de doelen 7, 8 en 12 zoals gedefinieerd in de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Deze ambitie kan mogelijk worden gerealiseerd door een

fonds te selecteren dat op deze specifieke thema's is gericht, zolang het voldoet aan alle andere investeringscriteria. Belangrijk is om rekening te houden met de mogelijke ongewenste (sociale) bijwerkingen in het due diligence-proces, evenals de mogelijke risico's van verhoogde waarderingen van dergelijke fondsen.

Actief eigenaarschap: Alliance streeft ernaar te beleggen in beleggingsfondsen die worden beheerd door managers die - waar relevant - een proxy-stem- en engagementbeleid hebben waarin ESG-overwegingen zijn verwerkt en die rapporteren over deze activiteiten.

ESG - monitoring

Alliance volgt de implementatie van het ESG-beleid op basis van de volgende rapporten:

- De custodian (bewaarder) rapporteert over bedrijven die niet op kwartaalbasis aan de investeringscriteria voldoen (op basis van doorkijkgegevens) en streeft ernaar ook ESG-scores te rapporteren.
- De fiduciaire manager rapporteert op kwartaalbasis de ESG-beoordelingen van de actieve fondsbeheerders (op basis van hun voortdurende manager monitoring).
- De fondsbeheerders van de actief beheerde fondsen rapporteren de resultaten van hun ESG-integratie in de vergadering met de beleggingsadviescommissie.
- De fondsbeheerders (zowel actieve als passieve) rapporteren hun actieve eigenomsactiviteiten op zijn minst op jaarlijkse basis (indien van toepassing en relevant). De bovenstaande rapporten worden beoordeeld in de kwartaalvergaderingen van de beleggingsadviescommissie. Het bestuur, de beleggingsadviescommissie en het verantwoordingsorgaan bespreken minimaal één keer per jaar het ESG-beleid (dat wil zeggen de strategie, implementatie en monitoring). Alliance communiceert over haar ESG-beleid via haar jaarverslag, website en nieuwsbrief.

Rendement

Het fonds heeft 2018 afgesloten met een negatief rendement van - 2,1%, dat is 0,5%-punt onder de benchmark. Per beleggingscategorie is de volgende performance behaald.

Netto rendement

Beleggingscategorie	Performance 2018	Benchmark 2018
Aandelen	- 7,7%	- 6,9%
Vastrentende waarden (bedrijfsobligaties)	- 3,1%	- 2,7%
Alternatieve beleggingen:		
• Onroerend goed	1,2%	2,2%
• Private Equity	14,2%	14,2%
Totaal rendement (excl. afdekking renterisico, valutarisico en hoogwaardige obligaties)	- 3,3%	- 2,7%
Totaal rendement (incl. afdekking renterisico, valutarisico en hoogwaardige obligaties)	- 2,1%	- 1,6%

Omdat niet alle vermogensbeheerkosten in de performance zijn opgenomen, kunnen wij melden dat het netto totaalrendement uitkomst op -2,2% (bruto rendement is -2,1%)

Alliance beoordeelt de beleggingsresultaten door middel van een vergelijking met een objectieve maatstaf (benchmark). De beleggingsresultaten bleven 0,5% achter bij de benchmark. De belangrijkste oorzaak hiervan is gelegen in het tegenvallende resultaat op een deel van de vastgoedportefeuille en een deel van de aandelenportefeuille. Daarentegen scoorde private equity positief. Het rendement op private equity is gebaseerd op de laatst ontvangen fondsrapportages (3e kwartaal 2018).

Asset mix

Ultimo 2018 was de strategische asset mix als volgt samengesteld.

	Strategische asset mix 31-12-2018	Strategische asset mix 31-12-2017
Onroerend goed	12,5%	12,5%
Aandelen	37,5%	37,5%
Vastrentende waarden	47,5%	47,5%
Overige zakelijke waarden:		
Private equity	2,5%	2,5%
Totaal beleggingen	100%	100%

De strategische asset mix en feitelijke allocatie kunnen als volgt worden samengevat.

	Strategische asset mix	Feitelijk allocatie per 31 december 2018	
		%	EUR
Onroerend goed	12,5%	12,4%	67,3
Aandelen	37,5%	35,3%	192,3
Vastrentende waarden	47,5%	49,2%	268,0
Private equity	2,5%	3,2%	17,2
Subtotaal	100%	100%	544,8
Derivaten (swaps)			49,9
Totaal beleggingen			594,7

Het risico op wijzigingen in de koers van de Amerikaanse Dollar is voor een deel van de beleggingen afgedekt middels valutatermijncontracten. Het renterisico is deels afgedekt mid-

dels swaps. De actuele waarde van de valutatermijncontracten is in het bovenstaande overzicht opgenomen bij de vastrentende waarden. De bandbreedtes die worden aangehouden voor de vaststelling van de noodzaak om de beleggingen te herbalanceren variëren van +/- 2,5% tot +/- 5%.

Renteontwikkeling

De rente ultimo 2018 is ten opzichte van 2017 verder gedaald.

In 2017 heeft het bestuur besloten om een beleid van dynamische renteafdekking in te voeren waarbij de afdekking van het renterisico, uitgaande van een stijgende dekkingsgraad, langzamerhand in kwartaalstappen wordt verhoogd van 45% tot 75%.

De renteafdekking is in 2018 met 2 stappen van elk 5% verhoogd. Eind 2018 lag de strategische afdekking van het renterisico op 65% (eind 2017 55%)

De feitelijke afdekking van het renterisico op basis van de DNB-rentetermijnstructuur (UFR) bedroeg ultimo 2018 75,8%. Op basis van de dagelijkse nominale rentetermijnstructuur (swap-basis) bedroeg de afdekking 63,1%.

Uitvoeringskosten

Conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie wordt in dit jaarverslag nadere informatie vermeld over de uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten bestaan uit de kosten van het pensioenbeheer en de kosten van het vermogensbeheer.

Kosten Pensioenbeheer

	2018	2017
<i>a. Kosten deelnemers en pensioengerechtigden</i>		
Pensioenadministratie	713	367
Communicatie met deelnemers	68	58
<i>b. Werkgeverskosten</i>		
	0	0
<i>c. Kosten Bestuur en Financieel Beheer</i>		
Bestuur en secretariaat	200	200
Bestuurskosten op basis vergoedingsregeling	24	24
Actuariskosten	196	219
Accountantskosten	39	41
Overige advieskosten	186	29
Toezichtkosten (DNB, AFM, Visitatie)	60	58
Opleidingskosten	21	34
Overige kosten	21	19
<i>Totale kosten Pensioenbeheer</i>	1.528	1.049
Aantal deelnemers (actieven en pensioengerechtigden)	3.393	3.386
Kosten per deelnemer	€ 450	€ 310

De stijging van de uitvoeringskosten in 2018 ten opzichte van 2017 is veroorzaakt door de stijging van de kosten met betrekking tot de pensioenadministratie en de overige advieskosten als gevolg van het offertetraject en de voorbereidingen op de transitie van de pensioenadministratie van RiskCo naar Achmea Pensioenservices per 1 januari 2019.

Dit betreffen eenmalige kosten ter grootte van 357.

Zonder deze eenmalige kosten bedragen de kosten per deelnemer in 2018 € 345.

Kosten vermogensbeheer

Het fonds heeft het vermogensbeheer uitbesteed en beziet de vermogensbeheerkosten dan ook in relatie tot het rendement en het risico.

In het beleid is opgenomen dat er geen prestatie gerelateerde vergoedingen in de beheer mandaten worden toegestaan. Echter bij twee categorieën is hier wel sprake van, omdat deze categorieën zich typeren voor dergelijke beheervergoedingen.

Het betreft indirect vastgoed en private equity.

Relatief hoge kosten zijn er in de beleggingscategorie van private equity. Deze categorie scoort de laatste vijf jaar overigens het hoogste rendement. Het rendement na kosten bedraagt 13,7% over de periode 2013-2017. Voor 2018 is het rendement nog niet bekend.

Bij deze activiteiten is het kostenniveau inherent aan de categorie. In het geval opgave van werkelijke beheervergoedingen en of transactiekosten ontbreken, dan wordt uitgegaan van schattingen. Het bestuur realiseert zich dat kostenbeheersing een belangrijk streven is en zal daar ook in 2019 alert op blijven.

Een specificatie van de kosten van het vermogensbeheer, conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is hierna opgenomen.

Kosten vermogensbeheer

	2018	2017
Kosten die in de jaarrekening ten laste zijn gebracht van de beleggingsopbrengsten:		
Beheerkosten aandelenfondsen	269	271
Administratie- en bewaarloonkosten	140	209
Kosten advisory management	286	177
Kosten ALM-studie	0	2
Kosten due diligence, selectietraject fiduciair	46	11
Kosten afdekking rente-,inflatie- en valutarisico	347	396
Kosten risicomangement en rapportages	237	156
Totaal kosten t.l.v. beleggingsopbrengsten	1.325	1.222
Kosten die door de vermogensbeheerders rechtstreeks via de beleggingsfondsen zijn verrekend:		
	2018	2017
<i>Reguliere beleggingen</i>		
Vastgoed beheer- en overige kosten	158	162
Vastgoed transactiekosten	0	0
Vastrentende waarden beheer en overige kosten	817	759
Vastrentende waarden transactiekosten	232	332
Aandelen beheer- en overige kosten	461	522
Aandelen transactiekosten	69	68

Subtotaal	1.737	1.843
<i>Innovatieve beleggingen</i>		
Private equity	814	760
Totaal via fondsen berekende kosten	2.551	2.603
Totale kosten Vermogensbeheer	3.876	3.825
Gemiddeld belegd in reguliere beleggingen	589.837	587.389
Kosten als percentage van reguliere beleggingen	0,52%	0,52%
Gemiddeld belegd in innovatieve beleggingen	17.446	32.938
Kosten als percentage van innovatieve beleggingen	4,67%	2,31%
Gemiddeld totaal belegd vermogen	607.282	620.326
Kosten als percentage van totaal belegd vermogen	0,64%	0,62%

De kosten van de innovatieve beleggingen zijn aanzienlijk hoger dan die van de reguliere beleggingen.

Pensioenregeling

De uitruilfactoren die in de regeling zijn opgenomen zijn in 2018 geactualiseerd.

De kenmerken van de pensioenregeling per 1 januari 2018 zijn als volgt:

	Basisregeling	Aanvullende regeling
Pensioensysteem	Voorwaardelijke geïndexeerde-middelloonregeling	Voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling
Pensioenleeftijd	68	68
Pensioengevend salaris	12 keer de som van het schaal-salaris + eventuele persoonlijke toeslag + vakantietoeslag en eindejaarsuitkering Maximum salaris € 105.075	Variabele toeslagen met een minimum van 5% van het pensioengevend salaris
Franchise	13.344,-	n.v.t.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris +/- franchise	Pensioengevend salaris
Opbouwpercentage	1,875%	1,875%
Partnerpensioen	Ja	Ja

Actuariële paragraaf

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren wordt toegeschreven aan de volgende resultaten:

	2018	2017
Premie	-710	-1.470
Toeslagverlening	-877	0
Intrest/beleggingsopbrengsten	-12.728	26.755
Kosten	-478	-113
Wijziging rente(termijnstructuur)	-21.033	5.815
Uitkeringen	67	24
Kanssystemen	1.092	579
Waardeoverdrachten	36	25
Overgang op nieuwe sterftetafel	5.481	0
Aanpassing actuariële grondslagen	-342	-654
Overige resultaten	-18	-101
Resultaat	-29.510	30.860

Naast de beleggingsresultaten is de belangrijkste contribuant aan het resultaat de wijziging in de rentetermijnstructuur.

Ultimo 2018 is sprake van een vermogenstekort van EUR 73,8 miljoen. Het vereist eigen vermogen is EUR 116,0 miljoen, terwijl het aanwezige vermogen EUR 42,2 miljoen bedraagt. De certificerend actuaaris beoordeelt de vermogenspositie van het pensioenfonds als niet voldoende, vanwege dit vermogenstekort.

Risicoparagraaf

Het pensioenfonds heeft te maken met diverse financiële en niet-financiële risico's. Om deze risico's zo veel mogelijk te beheersen en de mogelijke impact van het optreden van de risico's te beperken heeft het fonds een beleid voor risicomanagement. De commissie risicomanagement speelt een belangrijke rol in de voorbereiding en uitvoering van dit beleid. Deze commissie, die op bepaalde onderdelen wordt ondersteund door externe deskundigen, adviseert het bestuur over het te voeren beleid. In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op dit beleid en wordt vervolgens een omschrijving gegeven van de diverse risico's.

Ambitie, doelstellingen en risicobereidheid

Op grond van de Pensioenwet dient een pensioenfonds beleidsuitgangspunten te formuleren. Beleidsuitgangspunten zijn geformuleerd in concrete maatstaven. Denk bijvoorbeeld aan de hoogte en volatiliteit van premie, toeslagen, korting, dekkingsgraad of bijstorting.

Sociale partners hebben aangegeven aan een stabiele premie de voorkeur te geven. Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente.

Gegeven de vaste premie stuurt het pensioenfonds derhalve met name op de toeslagverlening en korting van opgebouwde pensioenen. Het pensioenfonds streeft een stabiele toeslagverlening na. Uit het risicobereidheidsonderzoek dat is gehouden onder alle belanghebbenden is dat ook een van de conclusies: "indexatie is belangrijk, bij voorkeur stabiel, dan maar iets lager". Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is.

Aan het risicobereidheidsonderzoek ontleent het pensioenfonds met betrekking tot korten van rechten en met betrekking tot het beleggingsbeleid de volgende conclusies:

"Korten van opgebouwde aanspraken is niet aanvaardbaar,

Meeste respondenten zijn het eens met de hoeveelheid aandelen; als het anders moet, dan bij voorkeur minder."

Met het beleggingsbeleid probeert het pensioenfonds te bereiken dat enerzijds de financiële positie beperkt kan verslechteren en de kans op korten acceptabel is en anderzijds het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft en de toeslagenambitie zo veel mogelijk waargemaakt kan worden.

Op grond van het voorgaande heeft het pensioenfonds de beleidsdoelstellingen als volgt geformuleerd:

Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente. De gedempte kostendeckende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler. Deze verhoging is voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien. Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen bijdragepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde bijdragepercentage in het voorgaande jaar.

Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is. Er wordt gestreefd naar een verwacht indexatieresultaat over een 15-jarige periode van circa 75%.

De kans op korten van pensioenen is op basis van de ALM-studie 2016 over een 15-jarige periode maximaal 2%.

De beleidsdekkingsgraad bereikt binnen tien jaar tenminste het vereist eigen vermogen.

Er is geen bijstortingsverplichting van de werkgever.

Uiteraard kunnen die doelstellingen in de praktijk niet haalbaar blijken, bijvoorbeeld door een forse daling van de aandelenmarkten. De meeste pensioenfondsen zullen dan te maken krijgen met fors lagere dekkingsgraden en derhalve beperkte toeslagverlening en een grote kans op korten van opgebouwde pensioenen. Het pensioenfonds zal dan mogelijkerwijs zijn beleidsdoelstellingen moeten aanpassen aan de marktomstandigheden.

De risicohouding van het fonds neemt een belangrijke plaats in. Vooraf moet worden vastgesteld welk risico acceptabel is. Het grootste risico van een pensioenfonds vloeit voort uit het beleggingsrisico.

Bij het vaststellen van de risicohouding is het van belang de risicohouding van de stakeholders mee te nemen. De vraag is welke risico's de deelnemers bereid zijn te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gezien de kenmerken van het fonds.

In dat kader heeft het bestuur in 2014 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicobereidheid en het risicodraagvlak onder het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de deelnemers.

Uit het onderzoek heeft het bestuur geconcludeerd dat het thans geformuleerde beleggingsbeleid het beste past bij de risicohouding die voortvloeit uit voren beschreven onderzoek. De risicohouding komt tot uitdrukking in de gekozen ondergrenzen voor de haalbaarheids-toets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen en een bandbreedte hiervoor.

De risicohouding op korte termijn wordt vertaald in het vereist eigen vermogen en een bandbreedte daaromheen: volgens de laatstgehouden ALM-studie 2016 is dit 127,4% en een bandbreedte van -4,2%-punt onder en +5,3%-punt boven de 127,4%. Deze bandbreedte van het vereist eigen vermogen is berekend op basis van de bandbreedte in het strategisch beleggingsbeleid. Per 1 november 2017 is een andere asset allocatie geldig met 50% renteafdekking en dan is het vereist eigen vermogen 122,7%.

De risicohouding op de lange termijn is:

Ondergrens verwacht pensioenresultaat 90%. Het beleidsuitgangspunt dat het indexatiere-sultaat over 15 jaar 75% bedraagt, leidt ertoe dat een pensioenresultaat van 100% niet haalbaar is. De gekozen ondergrens is 90%.

Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie 90%. In de evenwichts-situatie is er geen sprake meer van een tekort, maar van een toereikende solvabiliteit.

Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario is in 2018 in overleg met de sociale partners opnieuw bepaald en overeengekomen: 35% (hiervoor 30%)

Dit is gebaseerd op een ondergrens van een verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario van 70%.

Risico-inschatting en beheersmaatregelen

Het risicomangement van het fonds bestaat uit twee componenten.

Het beleid, de uitvoering en de monitoring van de financiële risico's zijn belegd bij de beleggingsadviescommissie (BAC). De BAC adviseert het bestuur over het beleid en wordt hierbij ondersteund door een onafhankelijke risicomanager. Ten aanzien van de financiële risico's, ook wel de beleggingsrisico's, zijn diverse beheersmaatregelen genomen die de risico's voor het fonds beperken. Deze beheersmaatregelen zijn vastgelegd in onder meer de Abtn, het beleggingsplan en de verklaring van beleggingsbeginselen. De monitoring van de risico's wordt uitgevoerd door de risicomanager. Op dagbasis worden de belangrijkste risico's gevolgd en per kwartaal worden er twee risicorapportages opgeleverd die zowel in de BAC als in de bestuursvergaderingen worden toegelicht en besproken.

Het beleid, de uitvoering en de monitoring van de risico's zijn belegd bij de commissie risicomangement (CRM). De CRM adviseert het bestuur over het beleid en wordt hierbij ondersteund door een externe deskundige en de compliance officer.

De CRM bespreekt regelmatig alle risico's. Daarbij worden de ontwikkelingen besproken en de naleving en werking van de beheersmaatregelen. Er wordt daarbij beoordeeld of er aanleiding is om de kans en de impact van de risico's aan te passen.

Uitgangspunt is de vaststelling van een zogenaamde bruto kans en impact van een (sub)risico die door het treffen van beheersmaatregelen worden teruggebracht tot een voor het fonds aanvaardbaar netto risico. Elk kwartaal wordt een door de CRM uitgevoerde analyse van de risico's in het bestuur besproken.

Impact van onzekerheden op de financiële positie

De mogelijke impact op de resultaten van het fonds en de financiële positie wordt door het bestuur elk kwartaal besproken aan de hand van de analyse die daarover is opgenomen in de risicomonitor die wordt opgesteld door de risicomanager.

Dit betreft dan met name het renterisico en de impact hiervan op de dekkingsgraad.

Er wordt daarbij aangegeven wat de gevolgen zijn voor de dekkingsgraad van een aanzienlijke daling of stijging van de rente in combinatie met een aanzienlijke daling of stijging van

het rendement op zakelijke waarden. Door deze regelmatige impactanalyse heeft het bestuur een goed inzicht op de belangrijkste financiële risico's.

Risico's en onzekerheden en impact in het verslagjaar

Tijdens het verslagjaar hebben zich met betrekking tot de belangrijkste financiële risico's of onzekerheden geen ontwikkelingen voorgedaan die impact hadden op het fonds.

Het laatste kwartaal hebben de financiële markten behoorlijk negatieve correcties getoond. Helaas is actuele dekkinggraad in de maand december sterk gedaald. Ondanks deze slechte maand december bleef de beleidsdekkinggraad stabiel. Voorts is in 2017 gekozen voor een beleid van verdere risicobeperking ('derisking') waarbij geleidelijk aan de afdekking van het renterisico zal worden verhoogd van 45% tot 75% van de pensioenverplichtingen. Dit beleid heeft geleid tot een beperktere daling van de actuele dekkinggraad. Ten aanzien van de niet-financiële risico's zijn er slechts kleine aanpassingen geweest in de inschatting van bruto en netto kans en impact van bepaalde (sub)risico's.

Verbeteringen in het risicomanagement

Het bestuur is van mening dat het beleid op het gebied van risicomanagement goed op orde is en dat het bestuur 'in control' is met het oog op een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Hierna wordt een korte beschrijving gegeven van de risico's waar het fonds mee te maken heeft bij de uitvoering van de pensioenregeling.

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. De solvabiliteit wordt uitgedrukt als de dekkinggraad van het fonds, dat wil zeggen de verhouding tussen de bezittingen en verplichtingen van het fonds.

Het risico dat het fonds over onvoldoende vermogen beschikt om de verplichtingen af te dekken, het solvabiliteitsrisico, is een van de belangrijkste risico's. De solvabiliteit wordt gemeten volgens algemeen geldende normen voor pensioenfondsen die voortvloeien uit de Pensioenwet. Indien de solvabiliteit onvoldoende is, is er onvoldoende ruimte voor (volledige) indexatie of bestaat het risico dat de pensioenaanspraken verminderd moeten worden.

Ultimo 2018 verkeert het fonds nog in een situatie van een reservetekort.

De actuele dekkinggraad is in 2018 gedaald van 113,3% naar 107,7%.

De beleidsdekkinggraad is gestegen van 111,2% naar 112,3%.

De vereiste dekkinggraad eind 2018 is 121,6%.

Het tekort op grondslagen volgens het Financieel ToetsingsKader is als volgt:

	2018	2017
Vereist eigen vermogen	115.968	120.088
Aanwezig vermogen	42.222	71.732
Tekort	73.746	48.356

Het bestuur beschikt over een aantal instrumenten om risico's te beheersen:

- Beleggingsbeleid.
- Premiebeleid.
- Herverzekeringsbeleid.
- Toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-) risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten voor beperking van de risico's.

Beleggingsrisico's

In 2016 is het beleggingsbeleid heroverwogen en aangepast aan de hand van de Asset & Liability Management (ALM) studie. Per 1 november 2017 is de strategische asset allocatie aangepast waardoor het beleggingsrisico enigszins is verminderd. Ultimo 2018 is de vereiste dekkinggraad 121,6%.

Marktrisico's

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de beleggingen in zakelijke waarden verandert door wijzigingen in marktprijzen. Door de vaststelling van de strategische beleggingsmix over verschillende beleggingscategorieën en een spreiding over verschillende regio's wordt het risico teruggebracht tot aanvaardbare waarden.

De regiospreiding van aandelen kan als volgt worden toegelicht:

	2018	2017
Eurozone	18.447	16.728
Emerging Markets	16.881	17.262
World (developed)	181.163	198.565
Totaal Aandelen	216.491	232.555

Renterisico's

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de verplichtingen van het fonds verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De gevoeligheid voor wijzigingen in de marktrente wordt veroorzaakt doordat de duration van de verplichtingen en de beleggingen niet gelijk zijn. Om dit risico te ontgaan heeft het bestuur het renterisico grotendeels afgedekt middels renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval

een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Renteveranderingen hebben hierdoor slechts voor het ongedekte deel invloed op de dekkingsgraad zowel in positieve als in negatieve zin. In 2017 is besloten tot invoering van een dynamische renteafdekking in het kader van een verdere 'derisking' van de beleggingsportefeuille. De renteafdekking zal daarbij, uitgaande van een stijgende dekkingsgraad, langzamerhand worden verhoogd van 45% tot 75% van de pensioenverplichtingen. Eind 2018 bedroeg de strategische afdekking van het renterisico op basis van dit beleid 65%.

De duration van de verplichtingen en de vastrentende waarden is als volgt:

	2018	2017
Duration verplichtingen	16,9	16,7
Duration vastrentende waarden (incl. derivaten)	20,1	18,6

De duration van de beleggingen betreft uitsluitend de duration van de vastrentende waarden inclusief de derivaten en dus niet de gehele beleggingsportefeuille.

Ten behoeve van de renteswaps zijn ISDA/CSA overeenkomsten afgesloten met een aantal tegenpartijen zodat het kredietrisico van het fonds adequaat wordt afgedekt middels onderpand (staatsobligaties van Nederland, Duitsland en Frankrijk).

Actuariële risico's

De actuariële grondslagen zijn in 2018 gewijzigd. Het fonds maakt vanaf 31 december 2018 gebruik van de in september 2018 gepubliceerde AG-prognosetafel 2018.

De fonds-specifieke correcties op de sterftetekansen zijn in 2018 niet gewijzigd. De risico's ten aanzien van de partnerpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn door het fonds herverzekerd bij een externe, onder toezicht van De Nederlandsche Bank staande, verzekeringsmaatschappij.

Valutarisico's

Voor beleggingen in vreemde valuta loopt het fonds het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door wijzigingen in de valutakoersen. Onderdeel van het strategische beleggingsbeleid is dat deze risico's deels worden afgedekt.

Het valutarisico wordt zodanig afgedekt dat er nog een valutarisico overblijft van 30%. Daarbij wordt uitsluitend de Amerikaanse dollar afgedekt.

De totale onderliggende waarde van de valutatermijncontracten bedraagt per 31 december 2018 Amerikaanse Dollar 85 miljoen (EUR 73 miljoen).

De actuele waarde ultimo 2018 van deze contracten bedroeg negatief EUR 0,6 miljoen.

De waarde van de overige beleggingen in vreemde valuta die niet zijn afgedekt bedroeg ultimo 2018 EUR 146,3 miljoen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven.

Voorts heeft dit risico betrekking op het risico dat de waarde van bepaalde beleggingen, zoals

bedrijfsobligaties, daalt ten gevolge van een stijging van de creditspreads.

Beheersing vindt plaats doordat met name belegd wordt in obligatiefondsen met een gediversificeerde portefeuille. In de toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van de verdeling van vastrentende waarden naar markten en naar kredietwaardigheid van de debiteuren (credit ratings).

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Ultimo 2018 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Het fonds beschikt over een cashflow planning die jaarlijks wordt afgestemd met de fiduciair manager.

Concentratierisico

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Verzekeringstechnisch risico

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevensrisico en overlijdensrisico.

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafel 2018 is het langlevensrisico geheel opgenomen in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in het geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet uitkeren waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen.

Om dit risico te verminderen heeft het fonds een deel hiervan herverzekerd bij een externe onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij.

Dit is een stop-loss contract met een looptijd tot en met 31 december 2019, waarbij ook het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd.

De pensioenadministratie was in 2018 uitbesteed aan RiskCo administrations en de financiële- en beleggingsadministratie is uitbesteed aan Kas Bank.

Met beide uitvoerders is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement (SLA).

Periodiek vindt evaluatie plaats. Beide organisaties beschikken over een recent ISAE 3402 type II rapport.

Per 1 januari 2019 is de pensioenadministratie overgegaan naar Achmea Pensioenservices.

Overige niet-financiële risico's

Onder overige risico's wordt verstaan omgevingsrisico, operationeel risico, IT-risico, juridisch risico en integriteitsrisico's.

In 2018 is verder gewerkt aan het invullen van het risicoraamwerk onder meer door regelmatig assessments te houden voor de overige genoemde risico's.

Tevens zijn in 2018 de financiële risico's geïntegreerd tot één integraal risicoraamwerk.

Aandachtspunten voor het bestuur in 2019

Het bestuur zal in 2019 onder meer aandacht besteden aan de volgende zaken:

- jaarlijkse evaluatie van de strategie ten aanzien van de toekomst van het fonds en de diverse uitvoeringsmogelijkheden voor de pensioenregeling;
- de verdere invulling van de sleutelfuncties volgens IORP en aan de hand van de richtlijnen terzake;
- de communicatie met alle belanghebbenden onder meer met behulp van de in de loop van het jaar in te voeren nieuwe interactieve website inclusief een pensioenplan-ner en voorlichtingscampagnes;
- het opvolgen van het transitieplan van de pensioenadministratie naar de nieuwe uit-voerder;
- het analyseren van vereenvoudigingsvoorstellen van de pensioenreglementen en deze voorleggen aan sociale partners;
- het vaststellen en registreren van rechten op inhaalindexatie voor de individuele deel-nemer;
- het uitvoeren van een zorgvuldige omzetting van de prepensioenspaarregeling in aanspraken in de basisregeling;
- het beleggingsbeleid waarbij een goede afweging zal plaatsvinden tussen het beha-len van zoveel mogelijk rendement met inachtneming van het beperken van de ri-sico's en met inachtneming van kostenbeheersing;
- het uitvoeren een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers en fondsorga-nen;
- het uitvoeren van een nieuwe ALM-studie en de selectie van de consultant voor de uitvoering.

Namens het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Alliance

Amsterdam, 11 juni 2019

Vertegenwoordigers van de werkgevers

Vertegenwoordigers van de werknemers en
pensioengerechtigden

G. Griffioen, voorzitter

M.G. Leenstra

mw. C.H.M. Raats

H.J.A. van de Kamer

M. Schreurs

mw. D. van der Ende

F.F. Albrecht

mw. A. van Geluk

Oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit:

- A.F.M. Sanders, voorzitter
- R.N. Langedijk, secretaris
- H.M.J. Kempers, lid

Het VO heeft in 2018 zesmaal vergaderd, waarvan tweemaal met het dagelijks bestuur over de actuele gang van zaken met betrekking tot het pensioenfonds alsmede over de ontwikkelingen die van belang zijn in dit kader voor het VO. Daarnaast heeft het VO deelgenomen aan een trainingssessie samen met het bestuur.

Het bestuur heeft advies gevraagd en gekregen met betrekking tot de premie voor 2019 en met betrekking tot het voorgenomen besluit om de prepensioen spaarregeling over te brengen naar de basispensioenregeling. Ook heeft het VO een gesprek gevoerd met VCH (Visitatiecommissie Holland) in het kader van de jaarlijkse visitatie.

In 2018 heeft het VO overeenkomstig de afspraken met het dagelijks bestuur alle relevante stukken in de vorm van notulen van bestuursvergaderingen, dagelijks bestuursvergaderingen en beleggingsadviescommissie vergaderingen ontvangen. Het VO heeft volledig toegang tot de “teamroom” van het pensioenfonds. Dit is een database met documenten en informatie ten behoeve van het bestuur van het pensioenfonds. Daarnaast ontvangt het VO alle periodieke informatie en updates met betrekking tot het herstelplan en de beleggingsresultaten zoals die ook binnen het bestuur worden besproken. Bovengenoemde informatiestromen geven een goed inzicht in de gang van zaken binnen het pensioenfonds en de activiteiten van het bestuur voor zowel de actuele situatie als voor nieuwe ontwikkelingen.

Voor de verdere beoordeling van het bestuursbeleid door het VO over 2018 zijn wij in het bezit gesteld van:

- het concept jaarverslag over 2018 van het pensioenfonds;
- het concept actuariael verslag 2018;
- het concept verslag van de certificerend actuaris 2018 en
- het concept verslag van de accountant 2018

Voorts heeft het VO gesproken met de accountant (Mazars) en de certificerend actuaris (Triple A) van het pensioenfonds over het verslagjaar 2018.

Bevindingen

Premie en indexatie

Het premiebeleid is voor de jaren 2016 t/m 2020 vastgelegd. Wel worden jaarlijks door bestuur en actuaris de uitgangspunten van het premiebeleid tegen het licht gehouden met de mogelijkheid om op vooraf gedefinieerde punten de premie aan te passen.

Uit het jaarverslag 2018 blijkt uit de cijfermatige opstelling dat in 2018 een negatief resultaat is ontstaan (€ 710 K) op de inkoop van de premie voor de actieve deelnemers. In het jaarverslag wordt hier geen nadere toelichting op gegeven door het bestuur. Deze opmerking heeft het VO ook in het jaarverslag over 2017 gemaakt toen eveneens sprake was van een negatief resultaat op premie. In het rapport van de certificerend actuaris wordt dit gerapporteerd als z.g. “premiedekkingsgraad” die in dit geval uitkomt op 88,4%.

De toelichting die de certificerend actuaris in zijn rapportage geeft luid als volgt:

De premiedekkingsgraad geeft de mate aan waarin de toename van de “Technische Voorziening” door pensioenopbouw wordt gefinancierd vanuit de premie. In combinatie met de dekkingsgraad is het een maatstaf voor de evenwichtigheid van de premiestelling. Als de premiedekkingsgraad afwijkt van de dekkingsgraad, wijzigt de dekkingsgraad door

pensioenopbouw. In die situatie vindt een impliciete overdracht van pensioenvermogen plaats tussen premiebetalers en overige deelnemers van het fonds. In het kader van de beoordeling van de evenwichtigheid vermelden wij de premiedekkingsgraad, die overigens geen wettelijke status heeft.

Bovenstaand citaat houdt in dat een deel van de benodigde premie t.b.v. de actieve deelnemers is gefinancierd uit het vermogen van het pensioenfonds.

Per 1 januari 2018 zijn de rechten van zowel actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden deels aangepast aan de loonindex respectievelijk de prijsindex. In 2018 heeft er voorts een indexering plaatsgevonden van het prepensioen spaarkapitaal middels het zogenaamde U-rendement.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid heeft in 2018 veel aandacht gekregen van het bestuur. Het bestuur wordt hierin geadviseerd door de beleggingsadviescommissie alsmede door externe adviseurs.

Communicatie

De communicatie van individuele pensioengegevens van deelnemers (UPO's) vindt schriftelijk plaats aan belanghebbenden. Daarnaast vindt het grootste deel van de algemene belangrijke informatie voor de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden plaats via de website.

Herstelplan

Het VO is periodiek geïnformeerd over de actuele positie van het pensioenfonds ten opzichte van het herstelplan.

Adviesaanvragen 2018

Het VO heeft advies uitgebracht op verzoek van het bestuur van het pensioenfonds inzake de vaststelling van de premie voor 2019. Tevens is op het verzoek van het bestuur in een tweetal stappen advies gevraagd m.b.t. het inbrengen van het prepensioen spaarkapitaal naar de basispensioenregeling.

Uitbesteding

Het bestuur heeft in 2018 het besluit genomen om over te gaan naar een andere pensioen uitvoerings- c.q. dienstverleningsorganisatie (APS Achmea). Ook de communicatie met de deelnemers zal daar worden ondergebracht. Het VO is daar in een vroegtijdig stadium over geïnformeerd. Tijdens de voorbereidingen van deze transitie, welke per 1-1-2019 zijn beslag heeft gekregen, is het VO op de hoogte gehouden over de voortgang van dit transitie proces. Tevens heeft het bestuur besloten na een uitvoerig onderzoek om over te gaan naar een nieuwe fiduciair manager. Ook hierover is het VO vroegtijdig geïnformeerd.

Oordeel

Op basis van de aan ons ter beschikking gestelde documenten evenals de bijeenkomsten met het dagelijks bestuur van het pensioenfonds, is het VO van mening dat het bestuur zijn taken voor 2018 naar behoren heeft uitgevoerd.

Amstelveen, 28 mei 2019

Namens het Verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds Alliance,

A.F.M. Sanders, voorzitter.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft met waardering kennisgenomen van de verklaring van het Verantwoordingsorgaan (VO). De grote betrokkenheid van de leden van het VO en de inzet voor het fonds stelt het bestuur zeer op prijs.

Op het onderdeel van de premiedekkingsgraad in de verklaring van het VO wil het bestuur als volgt reageren.

Het niveau van de pensioenpremie is door de sociale partners voor een periode van 5 jaar (jaren 2016 tot en met 2020) eind 2015 vastgelegd. Sinds 2016 konden pensioenfondsen gebruik maken van rendementsdemping onder de nieuwe voorwaarden van het FTK, wat ook van toepassing is bij het fonds.

Een (aanhoudende) dalende rente, vanaf het begin van de contractperiode (2016-2020), is de oorzaak van een lage premiedekkingsgraad. Het bestuur realiseert zich dat het negatieve resultaat op premie ten laste van het vermogen komt. Invloed op de extreem lage rente heeft het bestuur niet. Daarom wordt het rentebeleid van de ECB nauwlettend gevolgd.

Wel is in 2018 door de sociale partners besloten om de premie gelijk te houden, ondanks de stijging van de pensioen rekenleeftijd naar 68 jaar.

Op dit moment ziet het bestuur nog geen aanleiding tot aanvullende maatregelen en is van mening dat aan de wettelijke verplichtingen en waarderingen is voldaan. Periodiek worden de sociale partners op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Het bestuur is zich bewust van zijn taak om evenwichtigheid voortdurend te bewaken.

Het bestuur bedankt het VO voor zijn inspanningen en spreekt het vertrouwen uit dat de goede samenwerking met het VO ook in 2019 op dezelfde wijze zal worden voortgezet.

Samenvatting Verslag Visitatiecommissie

1. Inleiding

Het bestuur heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds in het kader van een driejaarscyclus van visitaties zoals met het Fonds is overeengekomen. De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de visitatiecommissie. De visitatieperiode strekte zich uit tot de op 5 maart 2019 beschikbare informatie over de periode t/m 31 december 2018.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig en op een voldoende zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Er is sprake van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het bestuur is toereikend in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten. Belangrijke gebeurtenissen op het gebied van nieuwe regelgeving, de selectie en aanstelling van een nieuwe fiduciair manager en de transitie van de pensioenuitvoeringsorganisatie hebben bij het Fonds op adequate wijze tot acties geleid.

a. Follow up vorige visitatie

Er is in het Fonds een gestructureerd proces aanwezig inzake de opvolging van de aanbevelingen. De aanbevelingen uit de voorgaande visitatie zijn voldoende zorgvuldig afgewogen en de hieruit voortvloeiende acties zijn bewaakt.

b. Algemene gang van zaken

Het Fonds volgt de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en het bestuur reageert op adequate wijze op financiële en niet-financiële ontwikkelingen. De actuele wettelijke verplichtingen voor het Fonds (waaronder AVG en IORP II) zijn op een alerte wijze opgepakt en ingevuld. Het Fonds heeft ook dit jaar aandacht besteed aan zijn toekomstbestendigheid door evaluatie van het strategisch meerjarenplan en concludeert ook nu dat het momenteel in een goede conditie is om op de huidige voet verder te gaan. De haalbaarheidstoets is uitgevoerd. Het resultaat gaf aanleiding tot aanpassing van de risicohouding. Over de uitkomst van de haalbaarheidstoets heeft overleg met sociale partners plaatsgevonden.

c. Governance

De VC heeft kunnen vaststellen dat er binnen het Fonds sprake is van een toereikende governancestructuur. Er is sprake van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Bij de besluitvorming neemt het bestuur een evenwichtige belangenbehartiging in aanmerking. De documentatie van de evenwichtige afweging van die belangen kan volgens de VC nog verder worden verbeterd. De VC volgt het Fonds in haar oordeel dat zij haar organisatie zodanig heeft ingericht dat goed bestuur is gewaarborgd en in

materiële zin aan alle eisen is voldaan die in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving aan waarborging goed bestuur worden gesteld.

d. Geschiktheid

Het bestuur van het Fonds onderschrijft het belang van een deskundig, competent en professioneel bestuur. Het Fonds beschikt over een actueel geschiktheids- en opleidingsplan. Per aandachtsgebied zijn er twee leden van het bestuur met een geschiktheidsniveau B. Elk bestuurslid behoort bij zijn benoeming al geschiktheidsniveau A te hebben. In het geschiktheidsplan zijn geen functieprofielen opgenomen, enkel een profiel van een algemeen bestuurslid. Het Fonds beschikt over een adequate gedragscode met een verklaring 2018 van de compliance officer zonder bijzonderheden. De VC doet enkele aanbevelingen betreffende het toevoegen van functieprofielen aan het geschiktheidsplan, het plannen van een onafhankelijke competentietoets voor het bestuur en om de zelfevaluatie met een onafhankelijk extern deskundige op te nemen in het geschiktheidsplan.

e. Beleggingen

Het Fonds volgt de beleggingsresultaten in relatie tot haar eigen doelstellingen en ten opzichte van enkele geselecteerde branchegenoten. Voor de uitvoering van het beleggingsplan staat de 'prudent person regel' centraal. De verklaring beleggingsbeginselen is in 2018 aangepast en gepubliceerd op de website. Er is veel aandacht besteed aan het maatschappelijk verantwoord beleggen hetgeen wordt weergegeven in het beleggingsplan en het jaarverslag. In april 2018 is een nieuwe fiduciair manager aangesteld. De VC volgt het Fonds in haar oordeel dat zij voldoet aan de normen met betrekking tot de beleggingscyclus.

f. Risico's

Het Fonds beschikt over een commissie risicomanagement. De beleggingsadviescommissie is belast met het risicobeheer van de financiële risico's. Beide commissies worden ondersteund door externe deskundigen. Met de aanpassingen in het kader van IORP II, waaronder benoemingen in het risicomanagement, is er hernieuwde aandacht voor het IRM-beleid. Het verder optimaliseren van het integraal risicomanagement is een belangrijk aandachtspunt van het strategisch meerjarenplan. Voor de beoordeling van de risico's op uitbesteding wordt gebruik gemaakt van ISAE 3402 (type 2) rapportages. Deze rapportages worden door het fonds beoordeeld. De VC beveelt aan meer aandacht te besteden aan een gestructureerde afweging van risico's bij het nemen van besluiten en dit vast te leggen in de notulen van de bestuursvergaderingen.

g. Communicatie

Het Fonds werkt met een tweejarig communicatieplan welk plan een duidelijk visie op communicatie bevat. In het communicatieplan zijn diverse activiteiten opgenomen om het pensioenbewustzijn van de deelnemers te bevorderen en hun goed te informeren over pensioenrelevante onderwerpen. Het Fonds geeft aan conform voorgaand jaar ook in 2019 invulling te geven aan de wettelijke verplichting de uitvoeringsovereenkomst op de website ter beschikking te stellen. Het Fonds voldoet aan de normen betreffende het tijdig verstrekken van informatie waaronder het voorgeschreven Pensioen 1-2-3 beginsel.

De visitatiecommissie,
Herma Polee
Jacques Nieuwenhuizen
Thijs Driessen

Jaarrekening

Balans per 31 december 2018 (na bestemming van het saldo van baten en lasten)

(bedragen x EUR 1.000,-)

	<i>Toelichting</i>	2018	2017
Activa			
Vastgoedbeleggingen		67.328	67.419
Aandelen		209.496	232.555
Vastrentende waarden		267.970	272.069
Derivaten		49.923	47.804
Overige beleggingen		0	0
<hr/>			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	3	594.717	619.847
Vorderingen en overlopende activa	4	348	988
Liquide middelen	5	1.553	653
		<u>596.618</u>	<u>621.488</u>
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	6	42.222	71.732
Pensioenverplichtingen		535.992	529.957
Prepensioenspaarregeling		9.161	10.346
<hr/>			
Technische Voorzieningen	7	545.153	540.303
Overige schulden en overlopende passiva	8	9.243	9.453
		<u>596.618</u>	<u>621.488</u>

Staat van Baten en Lasten over 2018

(bedragen x EUR 1.000,-)

	<i>Toelichting</i>	2018	2017
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	12	10.901	10.362
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	13	-14.090	25.590
Overige baten	14	1	2
		<u>-3.188</u>	<u>35.954</u>
Lasten			
Pensioenuitkeringen	15	20.433	19.720
Pensioenuitvoeringskosten	16	1.528	1.049
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen			
<i>Pensioenopbouw</i>	17	11.795	12.095
<i>Toeslagverlening</i>	18	877	0
<i>Rentetoevoeging</i>	19	-1.368	-1.171
<i>Onttrekking pensioenuitkeringen</i>	20	-20.476	-19.744
<i>Onttrekking pensioenuitvoeringskosten</i>	20	- 450	- 436
<i>Wijzigingen marktrente</i>	21	20.133	-5.815
<i>Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen</i>	22a	1.085	1.018
<i>Wijziging uit hoofde van overdracht rechten</i>	22b	566	-106
<i>Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden</i>	23	-5.481	0
<i>Overige mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen</i>	24	-1.546	-674
Mutatie Technische voorziening prepensioenspaarregeling	7	-1.185	-1.026
Saldo overdrachten van rechten	25	-596	94
Saldo herverzekering	26	87	85
Overige lasten	27	20	5
		<u>26.322</u>	<u>5.094</u>
Saldo van Baten en Lasten		<u>-29.510</u>	<u>30.860</u>

Kasstroomoverzicht over 2018

(bedragen x EUR 1.000,-)

	2018	2017
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen	11.438	10.362
Ontvangen waardeoverdrachten	822	251
Betaalde pensioenuitkeringen	-20.008	-20.125
Betaalde waardeoverdrachten	-225	-346
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraar	0	0
Betaalde premies herverzekeringen	-80	-87
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	- 1.398	-1.018
Overige inkomsten	0	0
	-9.451	-10.963
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	121.360	113.624
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	9.030	10.707
Aankopen beleggingen	-117.476	-82.222
Betaalde kosten vermogensbeheer	-1.275	-1.175
Overige inkomsten	1.566	-30.836
	13.205	10.098
Toename/afname van liquide middelen	3.754	-865
Toename/afname liquide middelen onder vastrentende waarden	2.854	-1.215
Toename/afname liquide middelen volgens balans	900	350
Toename/afname van liquide middelen	3.754	-865

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het saldo van de baten en lasten wordt toegevoegd aan de reserves.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Alliance, is het verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; ook verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft uitvoering aan de pensioenregelingen van Nestlé Nederland B.V. en aan Nestlé gelieerde ondernemingen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 28 mei 2019 de jaarrekening 2018 vastgesteld.

1. Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in Euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Waardering

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin deze schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige

economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passiefpost zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. Met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingen voor risico van pensioenfonds

Algemeen

Beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen,

die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Het fonds heeft alleen beleggingen voor risico van pensioenfondsen en geen beleggingen voor risico van de deelnemers.

Vastgoedbeleggingen

De beleggingen betreffen een aandeel in een indirect vastgoedfonds en een aandeel in een beursgenoteerd onroerend goed fonds. De fondsen zijn gewaardeerd op basis van de actuele waarde per 31 december 2018 zoals opgegeven door de vermogensbeheerder. Het vastgoedfonds heeft de waardering uitbesteed aan een onafhankelijke externe partij. Taxaties worden per kwartaal uitgevoerd. Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder. Indien er materiële verschillen optreden wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening.

Aandelen

De beleggingen in aandelen bestaan uit beleggingsfondsen welke worden gewaardeerd tegen de officiële koersen van de onderliggende aandelen per 31 december 2018.

De waardering van de private equity is gebaseerd op de actuele waarde per 30 september 2018 zoals opgegeven door de vermogensbeheerder.

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds, waarbij de grondslagen voor de beleggingsfondsen zijn bepaald op basis van fair value. Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder. Indien er materiële verschillen worden geconstateerd met de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder, wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening.

Vastrentende waarden

De beleggingen in vastrentende waarden betreffen beleggingen in fondsen welke worden gewaardeerd tegen de beurskoersen per 31 december 2018.

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds, waarbij de grondslagen voor de beleggingsfondsen zijn bepaald op basis van fair value. Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder. Indien er materiële verschillen worden geconstateerd met de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder, wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening.

Derivaten

Valutatermijncontracten, Inflatieswaps en Interest Rate Swaps zijn opgenomen tegen actuele waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

De gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Overige beleggingen

Geen beleggingen.

Waardeveranderingen

De gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeveranderingen van de beleggingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Technische voorzieningen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank vastgestelde rentetermijnstructuur (UFR) ultimo 2018.

De voorziening pensioenverplichtingen ultimo jaar is berekend op basis van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2018 met starttafel 2019 en fondsspecifieke correcties op de overlevingskansen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten met betrekking tot pensioengerechtigden en gewezen deelnemers, zijn in de berekeningen begrepen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van de voor de toezichthouder acceptabele grondslag, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De post Overige onderdelen technische voorziening risico fonds betreft de volgende voorzieningen:

- De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassokosten).
- De voorziening voor zieken. Dit betreft een reservering voor op de balansdatum zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Vervolgens ontstaat er eventueel recht op een excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Markttrente: gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.
- Overlevingstafels: AG-prognosetafel 2018 met starttafel 2019 en met fondsspecifieke correcties op de overlevingskansen (ultimo 2018).
- Onbepaald partnersysteem voor het partnerpensioen bij vooroverlijden.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Kostenopslag ter grootte van 2,2% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Technische voorziening prepensioenspaarregeling

De technische voorziening prepensioenspaarregeling wordt gewaardeerd tegen de waarde van de aanspraken van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

2. Korte beschrijving van de pensioenregeling

Basispensioenregeling

De pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar.

Pensioengrondslag

Onder pensioengrondslag voor een deelnemer wordt verstaan het per 1 januari (of een latere datum bij indiensttreding) geldend pensioengevend salaris (12 maal de som van het schaal-salaris en de eventuele persoonlijke toeslag, vermeerderd met de vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering), verminderd met de per 1 januari van dat jaar geldende franchise.

De franchise wordt ieder jaar vastgesteld en bedraagt in 2018 € 13.344,-.

Ouderdomspensioen

De deelnemers bouwen per jaar 1,875% van de pensioengrondslag op.

Het ouderdomspensioen gaat in principe in op 68-jarige leeftijd. Eerdere ingang van het ouderdomspensioen dan 68 jaar is mogelijk.

Partnerpensioen

De deelnemers bouwen per jaar 1,3125% van de pensioengrondslag op. Het partnerpensioen wordt levenslang uitgekeerd aan de partner van de overleden deelnemer (of werknemer). Bij overlijden van de deelnemer voor de 68-jarige leeftijd wordt een partnerpensioen uitgekeerd ter grootte van het opgebouwde partnerpensioen, vermeerderd met het product van 1,3125% van de pensioengrondslag en het aantal deelnemersjaren tussen de overlijdensdatum en de pensioendatum. Uitrust van partnerpensioen vanaf de pensioendatum is mogelijk.

Tijdelijk partnerpensioen

Bij overlijden van de deelnemer tijdens het deelnemerschap wordt het partnerpensioen met een tijdelijk partnerpensioen verhoogd met € 15.186,- (2018). Het tijdelijk partnerpensioen wordt uitgekeerd tot de eerste van de maand waarin de nabestaande de 68-jarige leeftijd bereikt.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per kind 20% van het partnerpensioen (voor maximaal 4 kinderen). De pensioenen worden uitgekeerd tot en met de maand waarin het kind 20 jaar

wordt, doch uiterlijk in bepaalde gevallen tot de 27-jarige leeftijd.

Aanvullende pensioenregeling

Indien het variabele salaris gelijk is aan of meer bedraagt dan 5% van het vaste salaris wordt er aanvullend pensioen toegekend. Het ouderdomspensioen dat in een deelnemersjaar wordt opgebouwd, bedraagt 1,875% van het variabele salaris over het aan de peildatum (1 januari) voorafgaande kalenderjaar indien de deelnemer op deze datum nog in dienst is. Het opgebouwde aanvullende pensioen wordt aangepast aan de algemene loonontwikkeling indien de middelen van het fonds daarvoor toereikend zijn. Het partnerpensioen dat in een deelnemersjaar wordt opgebouwd, bedraagt 1,3125% van het variabele salaris over het aan de peildatum (1 januari) voorafgaande kalenderjaar indien de deelnemer op deze datum nog in dienst is. Op de pensioendatum kan het partnerpensioen worden uitgeruild tegen een hoger ouderdomspensioen. Het uitruilpercentage wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur.

Regeling excedent arbeidsongeschiktheidspensioen

De regeling excedent arbeidsongeschiktheidspensioen voorziet bij volledige arbeidsongeschiktheid in een arbeidsongeschiktheidsuitkering ter grootte van 80% van het salaris uitgaande boven het maximum dagloon voor de WAO/WIA-uitkering. De uitkering geschiedt zolang de deelnemer arbeidsongeschikt is, doch uiterlijk tot aan de pensioendatum.

Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt de uitkering verlaagd analoog aan de WAO/WIA-uitkering. Het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen is nominaal en wordt dus na ingang niet geïndexeerd.

Voor werknemers die voor Nestlé naar het buitenland zijn uitgezonden en waarvoor de pensioenopbouw wordt voortgezet bij het fonds, en voor wie de het arbeidsongeschiktheidsrisico niet gedekt is middels de werknemersverzekeringen in Nederland of in het land van uitzending, geldt dat de regeling ook voorziet in een uitkering op basis van het loon tot het maximum dagloon. De arbeidsongeschiktheidsuitkering bedraagt het hoogste percentage van het loon dat voor de werknemersverzekeringen zou gelden.

Prepensioenspaarregeling

Vanaf 1 april 1996 voert het pensioenfonds een prepensioenspaarregeling uit. In deze regeling spaarden de deelnemers voor een pensioenkapitaal. Dat pensioenkapitaal kan vanaf de 60-jarige leeftijd worden aangewend voor de aankoop van een tijdelijk prepensioen tot 65 of 68 jaar.

Het bestuur heeft in nauwe samenwerking met sociale partners besloten de deelnemers te berichten dat de pensioenspaarkapitalen kunnen worden omgezet naar de pensioenbasisregeling. Deze interne waardeoverdracht wordt in het 1^e halfjaar 2019 ingepland.

VPL-regeling

Aan deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 en in dienst van de werkgever op 31 december 2005 wordt extra ouderdomspensioen en partnerpensioen toegekend in verband met niet benutte fiscale ruimte over de deelnemersjaren aan de pensioenregeling van het fonds tot aan 1 januari 2006.

Op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 61-jarige leeftijd bereikt, dan wel op 31 december 2020 indien deze datum is gelegen vóór de eerste dag van de maand waarin de 61-jarige leeftijd wordt bereikt, wordt aan de deelnemer een aanspraak toegekend op een ouderdomspensioen en een bijbehorend partnerpensioen ter grootte van 70% van

dat ouderdomspensioen. De aanspraak wordt slechts toegekend wanneer de deelnemer op 31 december 2020 of zoveel eerder dat hij de 61-jarige leeftijd heeft bereikt, tenminste 10 jaar ononderbroken werkzaam is geweest in dienst van de werkgever. Wanneer deelname aan de pensioenregeling eindigt voordat deze aanspraak is toegekend, bestaat er geen recht op dit deel van de toezegging

Herverzekeringsbeleid

De risico's ten aanzien van de partnerpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn door het fonds herverzekerd bij een externe, onder toezicht van De Nederlandsche Bank staande, verzekeringsmaatschappij. Per 1 januari 2015 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor een periode van vijf jaar tot en met 31 december 2019.

3. Beleggingen voor rekening pensioenfondsen

De ontwikkelingen in 2018 in de beleggingsportefeuille kunnen als volgt worden toegelicht:

	<i>Stand begin boek- jaar</i>	<i>Aankopen</i>	<i>Verkopen/ aflossing- en</i>	<i>Waardeont- wikkelingen</i>	<i>Stand einde boek- jaar</i>
Vastgoedbeleggingen	67.419	0	445	354	67.328
Aandelen	232.555	16.802	18.442	-21.419	209.496
Vastrentende waarden	272.069	106.272	101.933	562	267.970
Derivaten actief	47.804	0	0	2.119	49.923
Subtotaal	619.847	123.074	129.820	-18.384	594.717
Derivaten passief	-6.711	0	829	1.691	-5.849
Totaal	613.136	123.074	130.649	-16.693	588.868

Bij de eindstand van de aandelen zijn de nog te betalen inkopen, groot 6.995 in mindering gebracht en bij de vastrentende waarden zijn de nog te ontvangen opbrengsten uit verkopen, groot 4.999 opgeteld.

De ontwikkelingen in 2017 in de beleggingsportefeuille kunnen als volgt worden toegelicht:

	<i>Stand begin boek- jaar</i>	<i>Aankopen</i>	<i>Verkopen/ aflossing- en</i>	<i>Waardeont- wikkelingen</i>	<i>Stand einde boek- jaar</i>
Vastgoedbeleggingen	61.545	11.601	4.499	-1.228	67.419
Aandelen	236.388	1.259	24.729	19.637	232.555
Vastrentende waarden	237.225	100.159	67.222	1.907	272.069
Overige beleggingen	29.580	0	29.580	0	0
Derivaten actief	56.068	0	0	-8.264	47.804
Subtotaal	620.806	113.019	126.030	12.052	619.847
Derivaten passief	22.383	0	941	16.613	-6.711
Totaal	598.423	113.019	126.971	28.665	613.136

<i>Vastgoedbeleggingen</i>	2018	2017
CBRE Dutch Real Estate Fund	19.748	19.961
State Street Global Advisors (SSgA) Global Real Estate Fund	47.580	47.458
Totaal	67.328	67.419

De vastgoedbelegging bij CBRE betreft een indirecte belegging via participaties in een vastgoedfonds. De onderliggende vastgoedobjecten in het fonds zijn voor 100% getaxeerd door een onafhankelijke, beëdigde taxateur. De vastgoedportefeuille is volledig in Nederland belegd. Objecten in het boekjaar verkocht maar met levering in het volgende boekjaar zijn niet als verkoop in het boekjaar verantwoord. De vastgoedbelegging bij SSgA betreft een indirecte belegging in een wereldwijd beursgenoteerd onroerend goed fonds.

<i>Aandelen</i>	2018	2017
Indirecte beleggingen via participaties in beleggingsfondsen:		
- ontwikkelde markten	175.452	200.316
- opkomende markten	16.881	14.510
Private equity	17.163	17.729
	209.496	232.555

<i>Vastrentende waarden</i>	2018	2017
Directe beleggingen in:		
Staatsobligaties	87.104	81.916
Opgelopen interest	4.286	3.746
Indirecte beleggingen via participaties in beleggingsfondsen:		
Credit funds	74.366	83.560
High yield fund	47.638	51.594
Euro Credit Sustainable fund	27.249	31.111
Emerging Markets bond fund	17.640	18.308
Nog te ontvangen verkoopopbrengst	4.999	0
Liquide middelen	4.688	1.834
	267.970	272.069

<i>Derivaten</i>	2018	2017
Rentederivaten (IRS)	49.629	46.864
Inflatieswaps (ILS)	0	0
Valutatermijncontracten	294	939
	49.923	47.803

Rentederivaten, inflatieswaps en valutatermijncontracten

De waarde van de zekerheidstelling (collateral) ten gunste van het fonds bedroeg ultimo 2018 EUR 50 miljoen (2017 EUR 47 miljoen). Voorts is van de aanwezige beleggingen voor EUR 5 miljoen aan staatsobligaties uitgezet als collateral voor de credit derivaten, die op de balans zijn vermeld onder overige schulden en overlopende passiva.

Het collateral bestaat uit Nederlandse, Duitse en Franse staatsobligaties.

De waarde van de zekerheidstelling (onderpand) wordt bepaald aan de hand van de marktprijzen van de obligaties per einde van het jaar zonder contractuele afslag (haircut).

Om het valutarisico te beperken zijn er valutatermijncontracten afgesloten met een nominale waarde van Amerikaanse dollar 85 miljoen / EUR 73 miljoen (2017: Amerikaanse dollar 83 miljoen / EUR 70 miljoen). Het totaal belegd vermogen in vreemde valuta per ultimo 2018 bedraagt EUR 147 miljoen (2017: EUR 168 miljoen). De marktwaarde van de valutatermijncontracten bedraagt ultimo 2018 EUR -0,6 miljoen (2017: EUR 0,9 miljoen).

Actuele waarde

Het fonds maakt in haar beleggingsstrategie gebruik van verschillende beleggingsproducten met elk hun eigen karakteristieken van risico's. Naast beursgenoteerde zakelijke waarden en vastrentende waarden wordt gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten.

De waardering van deze instrumenten wordt afgeleid van marktnoteringen of door de vermogensbeheerder bepaald op basis van waarderingmodellen. Kenmerkend voor deze indeling van beleggingen vormt de mate van (on)zekerheid over de waardering.

Daar waar bij beursgenoteerde beleggingen de prijs tot stand komt op een transparante

markt in een transactie tussen geïnformeerde partijen maken vermogensbeleggers in waarderingsmodellen aannames ten aanzien van rentestructuren, de stabiliteit van de markten, het ontbreken van externe noteringen en liquiditeit van de markten. Deze laatste aannames kennen een hoge mate van subjectiviteit en bepalen daarmee in belangrijke mate de waardering van deze beleggingen op actuele waarde.

De categorie waarderingsmodellen en –technieken niet gebaseerd op marktdata betreft private equityen onroerend goed beleggingen. Daarnaast zijn in de categorie marktnoteringen en afgeleide marktnoteringen de beleggingsfondsen en de derivaten verantwoord. Voor alle participaties in beleggingsfondsen, inclusief private equity, zijn recente jaarrekeningen ontvangen met goedkeurende accountantsverklaringen.

	Markt	Modellen		Totaal
	Directe Markt- noteringen	Afgeleide Markt- noteringen	Waarderings- modellen en -technieken niet gebaseerd op marktdata	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Per 31 december 2018				
Vastgoedbeleggingen		47.580	19.748	67.328
Aandelen		192.333		192.333
Vastrentende waarden	91.390	176.580		267.970
Derivaten		49.923		49.923
Funds of Hedge funds/Overige Private Equity			17.163	17.163
	<u>91.390</u>	<u>466.416</u>	<u>36.911</u>	<u>594.717</u>
Per 31 december 2017				
Vastgoedbeleggingen		47.458	19.961	67.419
Aandelen		214.826		214.826
Vastrentende waarden	85.662	186.407		272.069
Derivaten		47.804		47.804
Funds of Hedge funds Private Equity			17.729	17.729
	<u>85.662</u>	<u>496.495</u>	<u>37.690</u>	<u>619.847</u>

4. Vorderingen en overlopende activa

	2018	2017
Werkgever uit hoofde van premiebijdragen	340	988
Overig	8	0
	<u>348</u>	<u>988</u>

De resterende looptijd van de vorderingen is korter dan een jaar.

5. Liquide middelen

	2018	2017
Liquide middelen	1.553	653

Onder de liquide middelen worden opgenomen de kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk opeisbaar zijn.

6. Stichtingskapitaal en Reserves

Verloop van het stichtingskapitaal en reserves

	Stichtings- kapitaal	Algemene Reserve	Totale re- serves
Stand per 1 januari 2018	5	71.727	71.732
Uit bestemming saldo van baten en lasten		-29.510	-29.510
Stand per 31 december 2018	5	42.217	42.222

Solvabiliteit

De solvabiliteit is het vermogen van het fonds om te voldoen aan de pensioenverplichtingen.

	2018	2017
Minimaal vereist eigen vermogen	23.368	23.000
Vereist eigen vermogen	115.968	120.088
Aanwezig eigen vermogen	42.222	71.732

Het vereist eigen vermogen is zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgelegde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen 1 jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen. Voor de berekening van de solvabiliteit hanteert het fonds het standaardmodel van de DNB. Uitgangspunt voor de bepaling van de solvabiliteit is de strategische verdeling van de beleggingen over de verschillende categorieën en de feitelijke verdeling indien deze tot hogere uitkomsten voor de berekening van de solvabiliteit leidt. Het aanwezige vermogen is lager dan het vereist eigen vermogen dus is er sprake van een reservetekort.

Herstelplan

De actuele dekkingsgraad eind 2017 was 113,3%. Omdat de beleidsdekkingsgraad (het 12-maands gemiddelde) eind 2017 met 111,2% lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 122,7%, heeft het fonds in maart 2018 een nieuw herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Het herstelplan is op 18 mei 2018 goedgekeurd door DNB. Het herstelplan toont aan dat het fonds nog over voldoende herstelkracht beschikt.

Indien de verwachtingen van het herstelplan uitkomen dan zal het fonds aan het einde van het jaar 2020 een beleidsdekkingsgraad hebben van 124,4% en daarmee voldoen aan de

vereiste dekingsgraad.

7. Technische voorzieningen

De technische voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2018	2017
Actieve deelnemers en arbeidsongeschikten	125.792	120.652
Gewezen deelnemers	132.886	130.779
Pensioengerechtigden	265.011	266.370
Overige voorziening excassokosten	11.521	11.392
Overige voorziening zieke deelnemers	782	764
Pensioenverplichtingen	535.992	529.957
Prepensioenspaarregeling	9.161	10.346
Totaal technische voorzieningen	545.153	540.303

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

	2018	2017
Stand 1 januari	529.957	544.790
Pensioenopbouw	11.795	12.095
Toeslagverlening	877	0
Rentetoevoeging	-1.368	-1.171
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-20.476	-19.744
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	450	-436
Wijziging marktrente	20.133	-5.815
Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen	1.085	-1.018
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	566	-106
Wijziging actuariële uitgangspunten	-5.481	0
Overige wijzigingen	-1.546	1.362
Stand 31 december	535.992	529.957

Zoals vermeld in de toelichting zijn de pensioenverplichtingen van het fonds gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum. Deze actuele waarde wordt vastgesteld met behulp van schattingen en aannames. De belangrijkste schattingen betreffen de bepaling van de rente en de levensverwachting.

Ultimo boekjaar bedraagt de gewogen gemiddelde discontovoet 1,36% (2017: 1,48%).

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Technische voorziening prepensioenspaarregeling

Per 1 januari 2017 is een rendement toegekend van 0,06%.

Per 1 januari 2018 is eveneens een rendement toegekend van 0,06%

Verloop technische voorziening prepensioenspaarregeling	2018	2017
Stand per 1 januari	10.346	11.372
Toegekend rendement	6	6
Koopsom ingegane prepensioenen	-1.085	-1.018
Overdracht van rechten	0	0
Overige mutaties	-106	-14
Stand per 31 december	9.161	10.346

8. Overige schulden en overlopende passiva

	2018	2017
Belastingen en premies	432	24
Nog te betalen pensioenuitkeringen	268	251
Vooruit ontvangen premies VPL-regeling	2.077	2.034
Overige schulden	617	433
Derivaten	5.849	6.711
Totaal kortlopende schulden	9.243	9.453

Belastingen en premies betreft de nog af te dragen loonheffing over december.

De nog te betalen pensioenuitkeringen betreft pensioenuitkeringen van onvindbare pensioengerechtigden die hun pensioen nog niet hebben opgevraagd.

Vooruit ontvangen premies VPL-regeling betreft de over het boekjaar en voorafgaande jaren ontvangen VPL-premies die niet benodigd waren voor inkoop van pensioen in het betreffende jaar.

Het verloopoverzicht van de post 'Vooruit ontvangen premies VPL-regeling' is als volgt:

Verloop vooruit ontvangen premies VPL-regeling	2018	2017
Stand per 1 januari	2.034	1.679
Ontvangen premies	550	550
Aanwending voor inkoop rechten	-462	-284
Toegekend rendement	-45	89
Stand per 31 december	2.077	2.034

De post derivaten bestaan uit de marktwaarde van valutatermijncontracten en interest- en inflatiederivaten. De post overige schulden betreffen voornamelijk nog te betalen administratie-, advies- en vermogensbeheerkosten.

Alle schulden, met uitzondering van de nog te betalen pensioenuitkeringen en de vooruitontvangen premies VPL-regeling, hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

9. Risicobeheer en derivaten

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico is het belangrijkste risico voor het fonds. Dit is het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van, voor pensioenfondsen, algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Als de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte meer beschikbaar is voor indexatie van opgebouwde pensioenrechten en aanspraken. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het reservetekort op basis van FTK-grondslagen is als volgt:

	2018	2017
Vereist eigen vermogen	115.968	120.088
Aanwezig eigen vermogen	42.222	71.732
Surplus/tekort	-73.746	-48.356

Vereist eigen vermogen

	2018	2017
Renterisico (S1)	9.623	13.737
Zakelijke waardenrisico (S2)	99.592	99.445
Valutarisico (S3)	16.336	17.132
Grondstoffenrisico (S4)	-	-
Kredietrisico (S5)	17.044	20.117
Procesrisico (S6)	14.139	13.890
Liquiditeitsrisico (S7)	-	-
Concentratierisico (S8)	-	-
Operationeel risico (S9)	-	-
Actief beheerrisico (S10)	9.204	11.726
Diversificatie-effect	-49.970	-55.959
Vereist eigen vermogen	115.968	120.088

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van risico's. Deze beleidsinstrumenten zijn:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Indexatiebeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de afstemming van de beleggingen op de verplichtingen.

De uitkomsten van de analyses vinden hun weerslag in periodiek door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen, zoals vastgelegd in de ABTN, geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's.

Marktrisico

Het marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijsrisico, valutarisico en het renterisico.

Prijsrisico

Het prijsrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarden waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten wordt verwerkt, zijn alle wijzigingen in de marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Zakelijke waarden vertonen over het algemeen een grotere volatiliteit dan vastrentende waarden. Gezien het relatief grote aandeel van zakelijke waarden in de portefeuille van het pensioenfonds is het fonds relatief kwetsbaar voor waarde wijzigingen.

Valutarisico

Het valutarisico wordt zodanig afgedekt dat er een valutarisico overblijft van 30%. Daarbij wordt uitsluitend de Amerikaanse dollar afgedekt. De totale onderliggende waarde van de valutatermijncontracten bedraagt per 31 december 2018 Amerikaanse Dollar 85 miljoen (EUR 73 miljoen). De actuele waarde ultimo 2018 van deze contracten bedroeg positief EUR -0,6 miljoen. De waarde van de overige beleggingen in vreemde valuta die niet zijn afgedekt bedroeg ultimo 2018 EUR 146,3 miljoen.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen van de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	31 december 2018	31 december 2017
Duration vastrentende waarden (inclusief derivaten)	20,1	18,6
Duration van de pensioenverplichtingen	16,9	16,7

Op de balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen; de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Door het fonds zijn contracten aangegaan om het renterisico gedeeltelijk af te dekken. In deze contracten wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Door het afdekken van het renterisico worden wijzigingen in het renteniveau gecompenseerd door de waarde van de onderliggende contracten.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Beheersing vindt plaats doordat met name belegd wordt in obligatiefondsen met een gediversificeerde portefeuille.

De verdeling van obligatiefondsen naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

	2018	2017
Ontwikkelde markten	149.253	166.265
Overige markten	17.640	18.308
	<u>166.893</u>	<u>184.573</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waarden kan het volgende overzicht worden gegeven (in dit overzicht zijn de staatsobligaties buiten beschouwing gelaten):

	2018	2017
AAA	3,2%	12,6%
AA	2,7%	5,7%
A	19,6%	17,0%
BBB	28,2%	34,5%
Lager dan BBB	23,4%	28,1%
Geen rating	<u>22,9%</u>	<u>2,1%</u>
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Ultimo 2018 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Het fonds beschikt over een cash flow planning die jaarlijks wordt afgestemd met de fiduciair manager.

Concentratierisico

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Verzekeringstechnische risico's

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens en overlijden.

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafel 2018 is het langlevensrisico geheel opgenomen in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in het geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet uitkeren waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen.

Om dit risico te verminderen heeft het fonds een deel hiervan herverzekerd bij een externe onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij.

Dit is een stop-loss contract met een looptijd tot en met 31 december 2019, waarbij ook het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft zicht op de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van de nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is, waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd. De pensioenadministratie is uitbesteed aan RiskCo (t/m 31 december 2018) en de financiële en beleggingsadministratie is uitbesteed aan Kas Bank. Met beide uitvoerders is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement (SLA). Periodiek vindt evaluatie plaats. De matching portefeuille (afdekking rente- en valutarisico) is uitbesteed aan Cardano. Deze drie organisaties beschikken over een recent ISAE 3402 type II rapport. Ook van de meeste vermogensbeheerders is over 2018 een ISAE 3402 of vergelijkbaar rapport ontvangen.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het

bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekendstaande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand. Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2018:

2018

Type contract	Tegenpartij	Expiratie-Datum	Contract-omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
			EUR	EUR	EUR	EUR
Valutaderivaten						
Looptijd <1 maand	Natwest Market	31-jan-19	24.453	-852		-852
Looptijd <2 maand	Natwest Market	28-feb-19	19.124	-27		-27
Looptijd <5 maand	Natwest Market	31-mei-19	22.677	225	225	
Looptijd <5 maand	Natwest Market	31-mei-19	69	69	69	
Rentederivaten						
Looptijd<10 jaar	RABO Bank	15-jun-24	1.600	-12		-12
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	5-mrt-25	9.000	-192		-192
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-25	13.200	-276		-276
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	5-okt-25	3.200	110	110	
Looptijd <10 jaar	Natwest Market	4-aug-26	5.900	-94		-94
Looptijd <10 jaar	Motorola	4-aug-27	10.500	483	483	
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	17-okt-24	16.500	1.322	1.322	
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	7-apr-31	3.000	-68		-68
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	7-apr-31	2.000	-46		-46
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	28-apr-31	7.000	-2		-2
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-35	11.000	-208		-208
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-30	3.000	-14		-14
Looptijd <20 jaar	Barclays	16-apr-29	25.000	8.001	8.001	
Looptijd <30 jaar	Rabo Bank	23-jan-39	30.000	13.782	13.782	

Looptijd <30 jaar	Deutsche Bank	14-dec-40	16.000	6.601	6.601	
Looptijd <30 jaar	RBS	14-jul-41	5.100	575	575	
Looptijd <30 jaar	Natwest Market	1-sep-46	4.800	-617		-617
Looptijd <30 jaar	Deutsche Bank	5-mrt-45	10.400	-407		-407
Looptijd <30 jaar	Morgan Stanley	5-mrt-45	6.200	-221		-221
Looptijd <30 jaar	Morgan Stanley	28-jan-46	1.800	-5		-5
Looptijd <30 jaar	Morgan Stanley	26-feb-46	13.000	-1.334		-1.334
Looptijd <30 jaar	Natwest Market	1-sep-46	1.900	-291		-291
Looptijd <40 jaar	J.P. Morgan	18-jan-58	9.500	414	414	
Looptijd <40 jaar	Rabo Bank	2-feb-55	8.000	-239		-239
Looptijd <40 jaar	Deutsche Bank	26-nov-55	900	-25		-25
Looptijd <40 jaar	Morgan Stanley	4-dec-55	9.000	301	301	
Looptijd <40 jaar	Morgan Stanley	7-apr-56	5.000	-716		-716
Looptijd <40 jaar	Natwest Market	1-sep-56	1.000	-203		-203
Looptijd <40 jaar	Morgan Chase	14-jul-57	6.900	481	481	
Looptijd < 40 jaar	Barclays	16-apr-49	29.000	17.077	17.077	
Looptijd <50 jaar	Morgan Stanley	4-dec-65	7.000	223	223	
Looptijd <50 jaar	J.P. Morgan	18-jan-68	5.600	259	259	
				44.074	49.923	-5.849

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2017:

2017

Type contract	Tegenpartij	Expiratie-Datum	Contract-omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
			EUR	EUR	EUR	EUR
Valutaderivaten						
Looptijd <1 maand	Morgan Chase	08-jan-18	17.707	226	226	
Looptijd <1 maand	Morgan Chase	08-jan-18	6.746	87	87	
Looptijd <1 maand	RABO	31-jan-18	23.589	279	279	
Looptijd <1 maand	Morgan Chase	31-jan-18	3.370	40	40	
Looptijd <1 maand	Morgan Stanley RABO	31-jan-18	182.523	23.589	279	279
Looptijd <2 maanden	Morgan Chase	28-feb-18	16.054	283	283	
Rentederivaten						
Looptijd <10 jaar	RABO Bank	17-jun-24	1.600	11	11	
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	5-mrt-25	9.000	-77		-77
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-25	13.200	-107		-107
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	5-okt-25	3.200	73	73	
Looptijd <10 jaar	RBS	4-aug-26	5.900	-206		-206
Looptijd <10 jaar	Morgan Stanley	4-aug-27	10.500	351	351	

Looptijd <20 jaar	Barclays	16-apr-29	25.000	8.257	8.257	
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-30	3.000	38	38	
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	7-apr-31	2.000	-83		-83
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	7-apr-31	3.000	-124		-124
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	28-apr-31	7.000	-121		-121
Looptijd <20 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-35	11.000	-405		-405
Looptijd <30 jaar	Credit Suisse	24-jan-39	30.000	13.731	13.731	
Looptijd <30 jaar	Deutsche Bank	14-dec-40	16.000	6.478	6.478	
Looptijd <30 jaar	RBS	15-jul-41	5.100	696	696	
Looptijd <30 jaar	RBS	2-sep-41	4.800	-734		-734
Looptijd <30 jaar	Deutsche Bank	5-mrt-45	10.400	-672		-672
Looptijd <30 jaar	Morgan Stanley	5-mrt-45	6.200	-379		-379
Looptijd <30 jaar	Morgan Stanley	29-jan-46	1.800	42	42	
Looptijd <30 jaar	Morgan Stanley	26-feb-46	13.000	-1.703		-1.703
Looptijd <30 jaar	RBS	1-sep-46	1.900	-348		-348
Looptijd <40 jaar	Barclays	16-apr-49	29.000	16.371	16.371	
Looptijd <40 jaar	Credit Suisse	2-feb-55	8.000	-525		-525
Looptijd <40 jaar	Deutsche Bank	26-nov-55	900	8	8	
Looptijd <40 jaar	Morgan Stanley	4-dec-55	9.000	-23		-23
Looptijd <40 jaar	Morgan Stanley	7-apr-56	5.000	-898		-898
Looptijd <40 jaar	RBS	1-sep-56	1.000	-240		-240
Looptijd <40 jaar	Morgan Chase	16-jul-2057	6.900	227	227	
Looptijd <50 jaar	Morgan Stanley	4-dec-65	7.000	-66		-66
Looptijd <50 jaar	Morgan Chase	4-dec-65	16.500	581	581	
				33.685	47.804	-6.711

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Private equity

Een deel van het vermogen van het fonds is belegd in private equity fund of funds. Ten behoeve van deze beleggingen heeft het fonds zich verplicht 24,0 miljoen in te leggen.

Onderstaande tabel geeft een specificatie per 31 december 2018:

	Commitment	Capital calls	Unfunded
Robusta PE	20.000	17.600	2.400
Harbourvest Venture	4.000	3.840	160
Totaal	24.000	21.440	2.560

Indexatie rechten ex-Carnation

Het fonds heeft de verplichting om de rechten van deelnemers en oud-deelnemers, welke zijn ondergebracht bij een verzekeraar te indexeren, indien het bestuur van Alliance besluit tot indexatie van de rechten van deelnemers van Alliance. In 2018 waren de lasten van deze indexatie 11.

VPL-rechten

De niet in de balans opgenomen verplichtingen met betrekking tot de voorwaardelijke pensioenaanspraken betreft de zogenaamde VPL-rechten (bijlage III bij het pensioen reglement). Deze voorwaardelijke verplichting is uitsluitend van toepassing voor op 31 december 2005 actieve deelnemers waarvan het dienstverband niet voortijdig is beëindigd. De inkoop van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot VPL loopt door tot en met 31 december 2020. Deze verplichtingen worden in de komende jaren gefinancierd uit de premiebijdragen. Het inverdienen van de pensioenrechten zorgt voor een daling van deze post. De daling van de marktrente zorgt voor de stijging van deze verplichtingen.

11. Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Het contract (advisory mandate) met Nestlé Capital Advisers is per 1 april 2018 ontbonden. Ook het Robusta fonds is begin 2019 in beheer genomen bij een andere partij dan Nestlé Capital Management. De nieuwe investment manager is Davy Investment Fund Services Limited, een externe en niet verbonden partij.

Er wordt niet rechtstreeks belegd in aandelen van de sponsor Nestlé.

Transacties met bestuurders

De meeste bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden van het pensioenreglement. Een van de bestuursleden is als externe deskundige in het bestuur benoemd en neemt geen deel aan de pensioenregeling.

Bestuurders in dienst van de sponsor ontvangen geen beloning van het fonds.

De bestuurders zonder een dienstverband ontvangen per bestuursvergadering vacatiegeld en voor speciale projecten wordt een vergoeding betaald.

Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Alle bestuurders hebben verklaard dat zijzelf, hun partner en/of familieleden geen transacties hebben verricht met het fonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- Werkgever is verplicht binnen 1 maand na ingang van de pensioenovereenkomst de werknemer aan te melden bij het fonds. Deze aanmelding dient vergezeld te gaan van alle voor het fonds relevante gegevens betreffende de werknemer.
- De werkgever is verplicht de premiebijdragen van zowel de werknemer als de werkgever binnen 10 dagen na afloop van de maand aan het fonds af te dragen, bij te late betaling is de werkgever een interestvergoeding verschuldigd. Met de werkgeverspremie wordt verrekend een vergoeding voor de uitvoeringskosten zoals overeengekomen tussen de werkgever en het fonds, deze vergoeding bedraagt 200.000 euro per

jaar.

- De werkgever heeft geen andere verplichtingen dan het voldoen van de premies en heeft dus geen verplichting tot bijstorting in geval van onderdekking of reservetekort bij het fonds.
- Indien het bedrijfsbelang dit noodzakelijk maakt kan de werkgever de betaling van de premie staken. Werkgever heeft de verplichting de werknemers hiervan onmiddellijk in kennis te stellen. De verworven aanspraken zullen niet worden aangetast.

12. Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

	2018	2017
<i>Exclusief VPL-regeling</i>		
Werkgeversbijdrage	8.332	8.060
Werknemersbijdrage	2.107	2.018
<i>Subtotaal (excl. VPL)</i>	<i>10.439</i>	<i>10.078</i>
 <i>VPL-regeling</i>		
Werkgeversbijdrage	462	284
 Totale premie (incl. VPL)	 <u>10.901</u>	 <u>10.362</u>

Van de totale ontvangen premie voor VPL-inkoop ad 550 is 462 (2017: 284) gebruikt voor de inkoop van VPL-aanspraken. Het overschot is op de balans opgenomen onder 'voornit ontvangen premies VPL'

De totale bijdrage van de werkgever bedraagt 15% (2017: 15%) van de pensioengevende salarissen plus 0,25% van de salarissom. De werknemerspremie bedraagt 7,25% (2017: 7,25%) van het pensioengevend salaris minus de franchise.

De kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie zijn als volgt:

	2018	2017
Kostendekkende premie	14.071	14.416
Feitelijke premie (incl. premie VPL-regeling)	10.901	10.362
Gedempte kostendekkende premie	8.178	7.804

De kostendekkende premie wordt bepaald aan de hand van de rentetermijnstructuur en bestaat uit de volgende componenten:

- de actuariel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen en risicopremies
- een opslag voor uitvoeringskosten;
- een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen;

De specificatie van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2018	2017
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	10.593	11.025
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	0
Solvabiliteitsopslag	2.400	2.778
Kostenopslag	1.078	613
Totaal	14.071	14.416

De specificatie van de feitelijke premie is als volgt:

	2018	2017
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.227	3.335
Bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	3.068	2.934
Solvabiliteitsopslag	745	851
Kostenopslag	1.138	684
Subtotaal	8.178	7.804
Risico-opslag conform Abtn	2.261	2.274
Werkgeversbijdrage VPL	462	284
Totaal	10.901	10.362

De specificatie van de gedempte premie is als volgt:

	2018	2017
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	3.227	3.406
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	3.068	2.934
Solvabiliteitsopslag	745	851
Kostenopslag	1.138	613
Totaal	8.178	7.804

De gedempte premie is bepaald op basis van een disconteringsvoet van 3% en bestaat uit dezelfde componenten als de kostendeekkende premie. De gedempte kostendeekkende premie is lager dan de kostendeekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet.

De feitelijke premie is de werkelijk van werkgevers en werknemers ontvangen premie.

13. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

2018	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Totaal
Aandelen	747	-16.356	-15.609
Vastrentende waarden	2.211	-7.002	-4.791
Vastgoedbeleggingen	456	354	810
Funds of Hedge funds	0	0	0
Private Equity	318	1.932	2.250
Derivaten	5.838	-1.308	4.530
	9.570	-22.380	-12.810
Kosten vermogensbeheer (via factuur)			-1.325
Subtotaal			-14.135
Toekenning rendement VPL			45
Totaal beleggingsresultaat			-14.090

2017	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Totaal
Aandelen	657	21.312	21.969
Vastrentende waarden	2.120	4.400	6.520
Vastgoedbeleggingen	526	-1.228	-702
Funds of Hedge funds	0	0	0
Private Equity	1.852	-1.674	178
Derivaten	5.213	-6.277	-1.064
	10.368	16.533	26.901
Kosten vermogensbeheer (via factuur)			-1.222
Subtotaal			25.679
Toekenning rendement VPL			-89
Totaal beleggingsresultaat			25.590

14. Overige Baten

	2018	2017
Overige baten	1	2
	1	2

15. Pensioenuitkeringen

	2018	2017
Ouderdompensioen	14.292	14.116
Nabestaandenpensioen	4.582	4.468
Invalideitpensioen	155	22
Prepensioen	928	847
WAO-hiaatpensioen	40	162
Afkopen pensioen	436	105
	<u>20.433</u>	<u>19.720</u>

Per 1 januari 2017 zijn de uitkeringen niet verhoogd. Per 1 januari 2018 zijn de uitkeringen verhoogd met 0,15%

Er is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om ingegane pensioenen kleiner dan EUR 474,11 per jaar af te kopen (dat is de afkoopgrens 2018; in 2017 was de afkoopgrens EUR 467,89).

16. Pensioenuitvoeringskosten

	2018	2017
Bestuurs- en secretariële kosten	222	233
Kosten pensioenadministratie	713	367
Controle en advieskosten	235	260
Overige kosten	358	189
	<u>1.528</u>	<u>1.049</u>

De bestuurs- en secretariële kosten hebben betrekking op het bedrag dat de werkgever in rekening brengt voor de tijd die bestuurders in dienst van de werkgever besteden aan het besturen van het fonds. In dit bedrag is tevens een post begrepen voor de ondersteuning door de secretaris. De bestuurders die niet in dienst zijn van de werkgever ontvangen een vergoeding per bijgewoonde vergadering. De controlekosten hebben betrekking op de werkzaamheden van de externe accountant, deze kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	2018	2017
Controle jaarrekening	39	41
Overige controlediensten	0	0
	<u>39</u>	<u>41</u>

Specificatie kosten Pensioenbeheer

Conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is hieronder een nadere specificatie van de kosten van het pensioenbeheer gegeven. De specificatie hieronder is opgesteld conform de door de Pensioenfederatie aanbevolen opzet.

	2018	2017
a. Kosten deelnemers en pensioengerechtigden		
Pensioenadministratie	713	367
Communicatie met deelnemers	68	58
b. Werkgeverskosten		
c. Kosten Bestuur en Financieel Beheer		
Bestuur en secretariaat	200	200
Bestuurskosten op basis vergoedingsregeling	24	24
Actuariskosten	196	219
Accountantskosten	39	41
Overige advieskosten	186	29
Toezichtkosten (DNB, AFM, Visitatie)	60	58
Opleidingskosten	21	34
Overige kosten	21	19
Totale kosten Pensioenbeheer	1.528	1.049
Aantal deelnemers (actieven en pensioengerechtigden)	3.393	3.386
Kosten per deelnemer	€450	€ 310

De stijging van de uitvoeringskosten in 2018 ten opzichte van 2017 is met name veroorzaakt door de stijging van de kosten van de pensioenadministratie en de overige advieskosten. Dit heeft vooral te maken met overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder.

17. Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariael berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

18. Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de Nestlé CAO 1. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter.

De kosten van de toeslagverlening kunnen als volgt worden gespecificeerd

	2018	2017
Toeslagverlening pensioengerechtigden	409	0
Toeslagverlening gewezen deelnemers	205	0
Toeslagverlening actieve deelnemers	263	0
	877	0

19. Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met +/- 0,260% (2017: +/- 0,217%), zijnde de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt ultimo voorafgaand jaar.

20. Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen en onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

21. Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele DNB-rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Ultimo boekjaar bedraagt de gewogen gemiddelde discontovoet 1,36% (2017: 1,48%).

22a. Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen

Dit betreft de toename van de voorziening voor risico fonds als gevolg inkoop van prepensioen uit prepensioenkapitalen.

22b. Wijziging uit hoofde van overdracht rechten

Dit betreft de mutatie in de voorziening voor risico fonds als gevolg van in- en uitgaande waardeoverdrachten.

23. Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds.

Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien. In 2018 bedraagt het effect -5.481 (2017: -654).

Het effect van de wijziging van de actuariële grondslagen op de voorziening pensioenverplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

	2018	2017
Aanpassing grondslagen groot leeftijdsverschil	0	- 654
Aanpassing prognosetafels	-5.481	0
Totaal effect op basis van actuariële grondslagen	-5.481	-654

24. Overige mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties hebben betrekking op het resultaat uit kans systemen en overige mutaties.

25. Saldo van overdrachten van rechten

	2018	2017
Uitgaande waardeoverdrachten	225	346
Inkomende waardeoverdrachten	-821	-252
Saldo van overdrachten van rechten	-596	94

26. Saldo herverzekering

	2018	2017
Herverzekeringspremies	87	85
Saldo herverzekering	87	85

Herverzekeringspremies worden betaald aan een verzekeringsmaatschappij ter dekking van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

27. Overige lasten

	2018	2017
Incidentele lasten	14	0
Overige lasten	6	5
Totaal overige lasten	20	5

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Wel wordt door het fonds btw afgedragen over vermogensbeheerdiensten uit het buitenland.

Bestemming saldo

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het saldo van de baten en lasten wordt toegevoegd aan of ten laste gebracht van de reserves. Het resultaat over het boekjaar is toegevoegd aan de algemene reserve.

Gebeurtenissen na balansdatum

In de vergadering van 24 januari 2019 is besloten om per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen op de opgebouwde aanspraken van de actieve deelnemers van 0,56% (dat is 22,3% van de van de loonontwikkeling van 2,5% in de Nestlé CAO 1).

De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 van 112,3% en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

In de vergadering van 24 januari 2019 is besloten om per 1 januari 2019 een toeslag te verlenen op de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van 0,47% (dat is 22,3% van de van de CPI-index van 2,10%).

De verhoging is gebaseerd op de maximale verhoging op basis van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 van 112,3 en de richtlijnen ten aanzien van toekomstbestendig indexeren.

In de vergadering van 24 januari 2019 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2019 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 0,28% (= U-rendement over 2018). De beleidsdekkingsgraad ultimo 2018 was 112,3% en er was geen sprake van korten van pensioenen.

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Alliance,

Amsterdam, 11 juni 2019

STICHTING PENSIOENFONDS ALLIANCE,

Namens het Bestuur

Vertegenwoordigers van de werkgevers

Vertegenwoordigers van de werknemers
en pensioengerechtigden

G. Griffioen, voorzitter

M.G. Leenstra

mw. C.H.M. Raats

H.J.A. van de Kamer

M. Schreurs

mw. D. van der Ende

F.F. Albrecht

mw. A. van Geluk

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van
Stichting Pensioenfonds Alliance

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds Alliance (hierna ook: “het pensioenfonds”) te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Alliance op 31 december 2018 en van de staat van baten en lasten over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2,9 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5 van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening

van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 88.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingsfondsen en derivaten.</p> <p>In de toelichting in de jaarrekening (paragraaf 1) geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf 3 van de toelichting zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p> <p>De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij KAS Bank N.V., die belast is met het voeren van de beleggingsadministratie en bewaring van de beleggingen. Voor zover relevant en mogelijk hebben wij gebruikgemaakt van de ISAE 3402 type II rapportage van KAS Bank N.V.; ▪ voor beleggingen in beursgenoteerde effecten: het afstemmen van de juiste waardering door “re-pricing” uit te voeren; ▪ voor beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde. Voor zover geen recente jaarrekening beschikbaar is: verrichten van andere werkzaamheden, waaronder backtesting; ▪ voor de derivaten: beoordelen of de gehanteerde waarderingsmethoden en -technieken geschikt zijn om de marktwaarde van deze beleggingen te bepalen. Verder het beoordelen van de uitkomsten van de waarderingsmodellen waarbij tevens een eigen waarderingspecialist is ingezet; ▪ toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van de technische voorzieningen</p> <p>De technische voorzieningen dienen ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds volgend uit toegezegde pensioenen.</p> <p>In de toelichting op de jaarrekening (paragraaf 1) geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf 7 is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen en onzekerheden uiteengezet.</p>	<p>Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid, van de technische voorzieningen hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerende actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerende actuaaris en hebben wij de bevindingen en het certificeringsrapport met hem besproken.</p> <p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerende actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld; ▪ de toegepaste methodieken ter bepaling van de technische voorzieningen aanvaardbaar zijn, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; ▪ de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; ▪ de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.

verklaring over de in het jaarverslag opgenomen Andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit onder andere karakteristieken van het pensioenfonds en verslag van het bestuur.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden inzake de jaarrekening

verantwoordelijkheden van het bestuur inzake de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

- werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
 - het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
 - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 11 juni 2019

MAZARS ACCOUNTANTS N.V.

drs. C.A. Hartevelde RA

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Alliance te Amstelveen is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Alliance, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.900.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 88.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Alliance is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezige eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 11 juni 2019
drs. Pieter Heesterbeek AAG
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V